This volume was donated to LLMC
to enrich its on-line offerings and
for purposes of long-term preservation by

Hawaii State Archives

KANAWAI

O KA MOI,

KAMEHAMEHA III.,

KE ALII O KO HAWAII PAE AINA,

I KAUIA E NA

ALII AHAOLELO, A ME KA POEIKOHOIA,

HOKO O KA AHAOLELO O KA

MAKAHIKI 1851.

HONOLULU,
PAIIA MAMULI O KE KAUOHA A KE AUPUNI.
1851.

NA KANAWAI O

1851.

HE KANAWAI

E AE ANA I NA LUINA HAOLE E HOOKUUIA LAKOU MAUKA NEI, KE HAAWI LAKOU I PALAPALA HOOPAA NO LAKOU WALE IHO NO.

UA HOOHOLOIA e ka Moi, me ke Kuhinanui, a me na Lii e noho kokoke ana:

PAUKU 1. O ka Palapala Hoopaa, i oleloia ma ka Pauku ehiku o ka Haawina ekolu, Mokuna akahi, Apana ekolu, o ka Buke Kanawai elua, o Kamehameha III., i kapaia, "He Kanawai hoonohonoho i na Oihana Kuhina," ua hoololiia, a ke hoololiia nei; penei,

E ike auanei na Kanaka a pau ma keia Palapala, Owau o —— ——— he Luina no ka Moku —— —— a o —— ——, ke Kapena o ia Moku, eia ma ke Awa o —— ko Hawaii Pae Aina, ua hoopaa au ia'u iho i ka Mea Hanohano —— ———, ke Kiaaina o ———, a me kona mau hope ma ka Oihana, no na dala hoopai hookahi haneri, a ke hoopaa nei hoi au ia'u iho, a me ko'u mau hooilina, hooko kauoha, a me ka hooponopono waiwai, ma keia palapala, me ke kau ana i kuu sila i keia la —— a —— 185.

Eia ke ano o keia Palapala Hoopaa; e hookuuia ana au i ka Moku i oleloia maluna; a ina i haalele au i keia Aupuni'i ka pau ana o na la kanaono, mai keia la aku, a mamua mai paha, aole hoi loaa ia'u ka hewa ma ke Kanawai mai keia la a hiki i kuu la e holo aku ai; Alaila, lilo keia Palapala Hoopaa i mea ole; a i ole pela, alaila, ua pau no.

Hanaia e ko'u lima a me ko'u sila, i ka la — a me ka makahiki i oleloia maluna. (SILA.)

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai io mai kona la i paiia ma ka Nupepa Polunesia; a e paa no ia a hiki i ka wa e halawai ai ka Ahaolelo; alaila, na na Lii, a me ka Poeikohoia e na Makaainana e hoopaa loa, a e hoopau paha, e like me ko lakou manao.

Hanaia ma ka Hale Alii, ma Honolulu, i keia la 26 o Sepatemaba, M. H. 1850.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

Hoopaaia e ka Poe Ahaolelo, i ka la 8 o Mei, 1851.

HE KANAWAI

HOONOHO I KA OIHANA KINAI AHI NO KE KULANAKAUHALE O HONOLULU.

No ka mea, no ka pilikia o na kanaka o Honolulu nei i ke Ahi, he mea pono no e kaulia he Kanawai e maluhia'i lakou, i ole lakou e pau i ke Ahi, nolaila, ua hooholoia e ka Moi, me ke Kuhinanui, a me na Lii e noho kokoke ana, keia Kanawai malalo nei, e lilo i Kanawai e like me ka olelo mahope, a e paa no a hiki i ka pau ana o ka Ahaolelo e hiki mai ana.

MOKUNA I.

NO KA OIHANA KINAI AHI MA HONOLULU.

PAUKU 1. Eia na mea komo iloko o keia Oihana; he Luna Nui, eha ona Kokua, a me na kanaka kinai a ka Luna Nui i manao he pono; a e kapaia lakou e like me ka olelo maluna iho.

PAUKU 2. Na ke Kiaaina o Oahu e hookohu i ka Luna Nui mamuli o ka manao o na kanaka e noho ana ma Honolulu, aole nae emi malalo o ka iwakalua, he mau kanaka mea kuleana aina hooimalima, a alodio paha iloko o Honolulu, a o ka waiwai puka makahiki o ia mau kuleana, aole emi malalo o ka haneri dala hookahi.

PAUKU 3. Na ka Luna Nui o lakou e koho i kona mau Kokua, me ka ae o ke Kiaaina o Oahu, mamuli o ka manao o na kanaka kinai ahi, aole emi malalo o ka iwakalua.

PAUKU 4. O ka manawa e noho ai ka Luna Nui, a me kona mau kokua ma ka Oihana, aole emi malalo o ka makahiki hookahi; a i ole ia, e mau no, a kohoia na mea pani i ko lakou hakahaka.

MOKUNA II.

KA HANA A KA LUNA NUI.

PAUKU 1. Aia i ka Luna Nui ka olelo maluna o na mea a pau iloko o keia Oihana, i ka wa e wela ana kekahi hale i ke ahi, a na ua Luna Nui nei e kauoha aku i kona mau Kokua, e waiho i na kaa kinai ahi e pili ana i keia Oihana ma kahi kupono; a e hana pono ia, i mea e kinai ai i ke ahi, a na ua Luna Nui nei no hoi e haawi aku i na kaa kinai ahi, a me na bakeke, a me ka lako e pili ana no ke Aupuni, i na kanaka kinai ahi ana i manao ai, a e hana me ia mau mea e like me kona makemake. A i kela hapaha, keia hapaha e nana pono oia i keia mau mea kinai ahi, a me na bakeke, a me na lako e ae, a me na hale o ke kaa kinai ahi. E hai mai oia i ka pono a me ka pono ole o ia mau mea i ke Kiaaina o Oahu; a me na inoa pu o na kanaka a pau iloko o keia Oihana. Ina i pono ke hana hou ia na kaa kinai ahi, a me na mea e lako ai, na ka

Luna keia Oihana, e like me ka makemake o na kanaka kinai ahi, na mea malama ia mau mea, e hana hou ai ia mau mea a maikai; aole nae e oi aku ka lilo mamua o ka haneri dala hookahi.

Pauku 2. Ina hiki ole aku ka Luna Nui i kahi e wela ana kekahi mea, alaila na kekahi o kona mau kokua e hapai i ka Oihana Luna, a hiki mai ka Luna Nui.

MOKUNA III.

KA HANA A NA KOKUA KINAI AHI.

Pauku 1. E hele no na Kokua Kinai Ahi i na ahi a pau, a e hana lakou malalo o ka Luna Nui, a i ole ia, malalo o kona hope ke hiki ole mai oia; a e holo koke lakou i kahi e wela ana, ke lohe lakou i ke kahea ana; a e kokua lakou i ka halihali wai no na kaa kinai ahi, a e pale aku i na kanaka, i ole lakou e hahi i na hawai. A e hookaawale i ka poe lulumi wale mai mai ke ahi aku. A e ku a hana i na kanaka a pau e ku kokoke ana, e kokua i ke kinai ana i ke ahi, e like me ko lakou manao he pono, aole nae kue i ka olelo a ka Luna Nui. E hoolohe na kanaka a pau o Honolulu nei i na olelo a ka Luna Nui a me kona mau Kokua Kinai Ahi. A i ole, e hoopaiia e like me ka olelo malalo.

Pauku 2. Na na Kokua Kinai Ahi e mahele i keia kulanakauhale o Honolulu nei i eha Apana, a e hoakaka mai i na palena i ka Luna Nui, na lakou hoi e hoonoho i kekahi o lakou ma kela Apana keia Apana, i hiki ia ia ke nana pono e like me ka Pauku malalo. A nana no e malama i na inoa o ka poe noho iloko o na hale a me na mea o na hale paha kahi i malama ole ia keia Kanawai; a na lakou e hoopii ia poe i hoopaiia lakou no ka malama ole i ke Kanawai.

Pauku 3. Na na Kokua Kinai Ahi e nana pono i na hale ma ko lakou mau Apana. Elua nana ana i kela makahiki keia makahiki, e ike lakou i na mea kue i keia Kanawai, a e nana no hoi lakou i na kapuahi, a me na puka uwahi a me na kapuahi hao o ko lakou mau Apana. Ina ike lakou i kekahi mea ua pono ole, alaila hiki ia lakou ke olelo i ka mea nona ua mea la ma ka palapala, e hooponopono hou, a lawe aku paha. Ina hoole kela, aole hana pela, e uku no oia i iwakaluakumamalima dala. A no kela la keia la ana i waiho wale ai i ua mea la, aole hana hou, aole hoi lawe aku, e like me ka olelo maluna, alaila, e uku hou ka mea hana hewa pela, he umi dala hou iho; a o na dala lilo no ka lawe ana ma kahi e, no ka hana hou ana paha e like me ka olelo maluna, nana no e hookaa mai. A na ua poe kokua kinai ahi nei, a o kekahi o lakou e komo iloko, a e nana pono i kahi i waiho ai ka pauda, a me na mea wela wale e waiho ana, a e kauoha aku ma ka palapala, i ke ano o ka hana pono ana, a me ka lawe ana paha ma kahi

e; a me ke kuai ana paha e like me kona manao he mea e malu-hia'i ka waiwai o na kanaka ma Honolulu; a ina hoolohe ole ka mea nona ia mau mea wela wale, aole lawe aku, aole hoi hoopono-pono e like me ka olelo a na Kokua Kinai Ahi, a o kekahi o lakou paha; alaila, e uku no oia i hookahi haneri dala, a e lilo ia dala no ka Oihana Kinai Ahi, a e uku no oia i kanalima dala no kela la keia la ana i hana ole ai mahope o kona lohe ana.

PAUKU 4. Na na Kokua Kinai Ahi e houluulu i na bakeke, a e haawi i na ona ke noi ia mai mahope o ke Kinai ana i kekahi Ahi.

MOKUNA IV.

NO NA KANAKA KINAI AHI A ME KA LAKOU HANA.

PAUKU 1. E maheleia na kanaka Kinai Ahi i mau Apana hui, e like me ka olelo o na Kanawai a lakou i kau ai no lakou iho. E malama i na Kaa Kinai Ahi, a me na mea e pili ana, a me na Lou, a me na Alahaka, a me na kaa e waiho ana i ka Luna Nui. A na kela Apana keia Apana hui e koho i Luna, a i Kokua, a i Kakau-olelo, a i Puuku Waiwai, e like me ko lakou makemake; a ina wela kekahi mea i ke Ahi ma Honolulu nei, na na kanaka Kinai Ahi e kau iho i hoailona no ko lakou Oihana, e like me ka manao o kela Apana, keia Apana. A lohe lakou i ke kahea ana, e holo koke i na Kaa Kinai Ahi, a me na hawai, a me na Lou, a me na Alahaka, a e lawe koke i kahi e wela ana, ke olelo ole ka Luna Nui e lawe ma kahi e, a malaila e hooikaika mamuli o ka olelo a ka Luna me na mau mea Kinai Ahi nei, e Kinai i ke Ahi; a pio ke Ahi, aole lakou e haalele, aia a olelo ka Luna e hoi, a hookuu ia lakou, alaila e hoihoi lakou i na Kaa, a me na Lou, a me na Alahaka, a me na lako a pau mahope o ka holoi ana, i ko lakou mau wahi e waiho ai. A i kela malama keia malama, e lawe na kanaka Kinai Ahi, i na Kaa Kinai Ahi, a me na mea e ae mawaho e holoi, a e hoomaemae, a e hana hoi me ia mau mea i mea e makaukau ai lakou, a i mea hoi i ponopo ole ai na mea Kinai Ahi. A ina i hana ole kekahi kanaka Kinai Ahi i keia hana, e hoookuia oia e like me ka manao o ka nui o na kanaka o kona Apana, he pono. A ina i hele ole kekahi i kahi e wela ana e like me ka olelo ma-luna, a e haalele paha i ke Kaa Kinai Ahi, a i ka mea e pili ana paha, i ka wa e kinai ana me ka ae ole ia: ina hana ole paha ke-kahi i kana hana i ka wa kinai Ahi me ke kumu ole, e hoookuia oia e like me ka manao o ka nui o na kanaka o ia Apana he pono. Ina hana ole kekahi kanaka Kinai Ahi i ka hana i haawiia nana, a uku paha i ka uku i hoopaiia maluna ona, e like me ka mea i holo i ka nui o na kanaka o kona Apana hui, alaila e hoopauia kona noho ana iloko o ia Apana hui.

PAUKU 2. Ina emi na kanaka Kinai Ahi o kekahi Apana hui

malalo o ke kanaha, a hala na malama eono, alaila, e hiki no i ka Luna Nui ke hoopau ia Apana, a e lawe i ko lakou mau mea Kinai Ahi, a e hoohuhui na kanaka o ia Apana me kekahi Apana e ae, me ko lakou ae no nae, ke oluolu no hoi na kanaka o ka Apana hui, a lakou i hui aku ai.

MOKUNA V.

NO NA HOAILONA OIHANA O NA KANAKA ILOKO O KA OIHANA KINAI AHI.

Pauku 1. Eia na hoailona o ka Luna Nui a me kona mau kokua, i mea e maopopo ai lakou i ka wa Kinai Ahi, he kookoo, eono kapuai ka loa ko na kokua, a o ko ka Luna Nui hoi, he kookoo no me ke gula ma ke poo o ke kookoo, a he keokeo ke poo o na kookoo o kona mau kokua; a e kau na kanaka Kinai Ahi i ka hoailona e like me ka manao o ka nui o lakou, o ka poe o kela Apana keia Apana.

MOKUNA VI.

KA HANA A KA ILAMUKU, A ME KA MAKAI NUI, A ME NA MAKAI.

Pauku 1. E holo koke ka Ilamuku a me ka Makai Nui a me na Makai pilikia ole i ka hana i kahi o ke ahi e wela ana, ke lohe lakou i ke kahea ana, me na hoailona Oihana o lakou. A na ka Ilamuku, ka Luna Makai, a me na Makai ma kahi o ke Ahi e hele koke imua o ka Luna, a o kona hope paha, a e hana e like me kana kauoha ia lakou, e maluhia ai na kanaka, a e hookaawale ae i na kanaka e lulumi wale ana, a me ka poe i haohaoia no ke ano kolohe, a me na mea a pau e hana ole ana ma ke Kinai Ahi, a e malama ana paha i ka waiwai e kokoke ana, a e hopu hoi i ka poe hoolohe ole i ka olelo a ka Luna Nui, a o kekahi kokua ona paha, ke kauohaia e hana pela, a e lawe ia lakou ma kahi e paa'i a hiki i ka wa pono e hoopii lakou imua o ka Lunakanawai Hoomalu, e like me ka olelo mamua, a ina hele ole ka Ilamuku, a o kekahi Makai paha i pilikia ole i ka wa i lohcia'i ke kahea ana, a hoolohe ole paha i ka olelo a ka Luna, e hooukuia no oia he umi dala no kela hewa keia hewa.

Pauku 2. O na Makai a pau o Honolulu e ku ana iloko o ka hana i ka wa e lohe ai lakou i ke kahea ana no ke ahi, e kupaa loa lakou ma kahi a ka Ilamuku, a o ka Luna Makai paha i hoonoho ai ia lakou, a kahea nui lakou, "Pau i ke Ahi e!" "Pau i ke Ahi e!" a pau loa na kanaka i ka lohe; a ina haalele wale kekahi Makai e ku ana ma kana Oihana me ka lohe ole o ka Ilamuku, a o ka Luna Makai paha, e hooukuia oia i umi dala no kela hewa keia hewa, a e hoopauia kona noho ana ma ka Oihana.

MOKUNA VII.

KA HANA A NA KANAKA NO KE AHI.

PAUKU 1. Aole no e hoaa kekahi i ke ahi, aole hoi e haawi i kekahi mea e wela ai ke ahi ma kekahi Alanui, Ala liilii paha, ma kekahi wapo o Honolulu nei, koe nae ke ahi baila kepau moku, a o kela ahi, aole e oi aku mamua o na kapuai he umi mai ka palena makai mai o ka wapo. O ka mea hewa i keia Pauku, e hooukuia oia i umi dala no kela hewa keia hewa, ke ae ole ia kana hana e ka Luna Nui o ka Oihana Kinai Ahi.

PAUKU 2. E hoolakoia kela hale keia hale o Honolulu nei, o na hale noho a me na halekuai, a me na hale papaa, a me na hale hana a pau loa i elua bakeke laau, a e kaulia ma kahi akea ua mau bakeke nei, i na manawa a pau, ke hana ole ma ke kinai ahi, i hiki wawe ke kii ana o ka poe iloko o ka hale; a e palapalaia maluna iho ka inoa o ka ona. A o ka poe i hoolako ole i ko lakou mau hale i ua mau bakeke nei iloko o na la he kanaono mahope o ke kau ana i keia Kanawai, e hooukuia lakou i umi dala pakahi.

PAUKU 3. Ua papaia na wahine a pau e noho ole ana iloko o na hale wela i ke ahi, a ua kokoke wela paha, aole hele ma kahi e kokoke ana i na hale wela, e hooukuia lakou pakahi, elima dala no kela hewa keia hewa, ke hele.

PAUKU 4. O ka mea kahea hoopunipuni, a hoomakau wale paha i na kanaka o Honolulu nei no ke ahi, e hooukuia no ia i kanalima dala.

PAUKU 5. O ka mea hoolele i ke ahi iluna, a kiola aku paha i ka mea hoopahupahu ma ke Alanui o Honolulu nei, e hooukuia no ia elima dala no kela hewa keia hewa, ke ae ole ia kana hana e ka Luna Nui o ka Oihana Kinai Ahi.

PAUKU 6. O na kanaka a pau o Honolulu nei i hele i kahi o ke ahi e wela ana, koe nae ka poe iloko o ka Oihana Kinai Ahi, e halihali lakou i na bakeke o ka hale a lakou i noho ai; a e hoolohe lakou i na olelo a ka Luna Nui a o kona mau kokua, Ilamuku, Luna Makai, a me na Makai, a i ole, e hooukuia lakou pakahi i elima dala.

PAUKU 7. O ka mea oki a hana ino paha i kauwahi o na mea kinai ahi, e hooukuia oia i na dala aole oi i ka haneri hookahi.

PAUKU 8. Na kela mea keia mea pahale e kokoke ana i ke ahi e wela ana, e ae ae i ka poe kinai ahi, e hana ana mamuli o ka olelo a ko lakou Luna Nui, a o kona mau Kokua paha, e komo iloko, a e lawe i ka wai, a e hana i na mea kinai ahi iloko o ka pa. A ina hoole kekahi, e hiki no i ka Luna Nui, a o kona hope paha, ke komo iloko o ia wahi no ka hana i oleloia maluna, a e hooukuia ka mea nona ia wahi, aole emi malalo o na dala he kanalima.

MOKUNA VIII.

NO NA UKU, KAHI E LILO AI.

PAUKU 1. O na uku a pau, a me na lilo ma keia Kanawai, e hiki no ke hoopiiia, a e koiia no hoi imua o ka Lunakanawai Hoomalu o Honolulu, ma ka hoopii ana o kekahi mea iloko o ka Oihana kinai ahi, a o kekahi Makai paha i hana ma ke kinai ahi, ma ka inoa nae o ka Luna Makai o Honolulu; a e haawiia kela uku i ka Luna Nui o ka Oihana kinai ahi, a nana no e puunaue like i na Luna o na Apana kinai ahi eha o Honolulu nei.

MOKUNA IX.

NO KA PILI ANA O KEIA KANAWAI.

PAUKU 1. Ua kaulia keia Kanawai maluna o na kanaka a pau e noho ana iloko o ka mile hookahi, mai ka Hale Makeke o Honolulu, a e lilo no ia i Kanawai i kona la i hoopukaia'i ma ka Polunesia, ma ka olelo Beritania a me ka olelo Hawaii.

Hanaia o hooholoia ma ka Hale Alii o Honolulu, i keia la 27 o Dekemaba, M. H. 1850.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

Hoopaaia e ka Poe Ahaolelo i ka la 8 o Mei, 1851.

HE KANAWAI

HOOPAA I KA OLELO HOOHOLO I KA PAPA KAHUNA LAPAAU.

No ka mea, no ka manao ana i ke ola o na kanaka, ua pono no i ko maua manao, i ka la umikumamaha o keia malama e haawi i ke kuleana ia T. C. B. Rooke, George A. Lathrop, M. D., Benjamin F. Hardy, G. W. Hunter, C. Hoffman, M. D., Richard Hill Smyth a me W. Newcomb e lilo, a e noho i Papa Hoola; a no ka mea hoi, ua kakau iho lakou i kekahi mau rula i mea e pono ai ko lakou hui ana i Papa Hoola, ke ae aku nei maua malaila.

E ike hoi e na kanaka a pau ke nana mai, O maua me ka ae mai a me ke kuka pu o ke Kuhina Nui a me ka poe Ahakuka Malu, ke hooholo nei, a ke ae aku nei maua i keia mau rula, (aia ke ae mai paha ka Ahaolelo e hiki mai ana, a hoole paha.) Peneia,

1. O T. C. B. Rooke, George A. Lathrop, M. D., Benjamin F. Hardy, G. W. Hunter, C. Hoffman, M. D., Richard Hill Smyth, a me W. Newcomb, e lilo ana no lakou i Papa Kahunalapaau; a ina ekolu o lakou e akoakoaia, he papa hana no ia, a ina e make paha kekahi, a noho ma kahi e ae paha, a e waiho wale i kana oihana paha; na ka poe i koe e pani i ka hakahaka ma ke koho balota ia, aole nae e oi aku mamua o hookahi i ka hoole.

2. Na ka Papa Kahuna e koho i ko lakou mau luna iho; oia hoi ka Peresidena, ke Kakauolelo a me ka poe Komite, ekolu no lakou; ma ka makahiki ke kohoia ana a me ka balota hoi.

3. Na kela poe Komite, a na ka mea paha a lakou e hoonoho ai e nana i na wahi a pau e noho ai, a me na wahi a pau ma ke kulanakauhale o Honolulu, a me na wahi e pili ana, ke haiia ia lakou kekahi mea e pono ole ai, a he mea paha e ku e i ke ola o na kanaka, a ina e manao wale lakou he kumu no ia manao ana e hoike aku lakou ia mea i ka Papa Kahuna.

4. Na ka Ilamuku, a me ka Makai Nui paha e hoike emo ole aku i ka Papa Kahuna ma ka palapala, ke ike laua a o kekahi o laua paha i kekahi mea pono ole i ke ola maikai o na kanaka.

5. O na kauoha a pau a ka Papa Kahuna maloko o ka lakou oihana, (ke ole e hoakakaia ma ke ano e ae) e kakauia ma ka palapala a e hoikeia e ka Ilamuku a e ka Makai Nui paha.

6. Na ka Papa Kahuna e noonoo a e hoike mai i na Kanawai no na Moku mai, a e kakau i na rula ku pono i ka lapaau ana a me ka uku, aia i ko lakou manao he pono, a ina e ae aku maua ma ka Ahakukamalu; alaila, e paiia a e lilo i Kanawai, aia ke ae mai ka poe Ahaolelo e like me ia i oleloia maluna.

7. Na kela mea keia mea o ka Papa Kahuna, a me na Kahuna Lapaau a pau o keia kulanakauhale e hoike aku i ka Papa Kahuna ma ka palapala, i kekahi mea mai, ina he mai make koke, a pono ole paha i na kanaka maloko hoi o na hora he iwakalua kumamaha mahope o kona hoomaopopo ana, he mai ino, a oiai he mai lele, a he mai ino paha, na lakou e hoike aku i ua Papa Lapaau la i kela mea make keia mea make ma kona lapaau ana iloko no o na hora iwakaluakumamaha.

8. A na ke Poo o kela Ohana keia Ohana, a me kela mea keia mea Hale Ahaaina, a i Hale Hookipa paha ma ke kulanakauhale o Honolulu, e hoike kino aku, a ma ka palapala paha i kekahi mea o ka Papa Kahuna, i na inoa o na mea a pau iloko o ko lakou Ohana, a e ai pu ana a e moe pu ana paha ma ko lakou Hale, ke manao lakou he mai ia me ka mai Ahulau, maloko o na hora eono o ka hoomaka ana o ka mai.

9. Pela no e hana aku ai na Alii Moku a pau maloko o ke Awa o Honolulu, e hoike aku no ia maloko o ia mau hora no.

10. Aia i ka Papa Kahuna ke kuleana hoopau i na kumu mai ahulau, ina he mea ia e pono ai ke kulanakauhale.

11. Ina paha e puka mai kekahi mai Ahulau, a he mai lele paha iloko o ke kulanakauhale; na ka poe Papa Kahuna e hoike koke i ke Aupuni, a ke ae mai lakou, e hoomakaukauia na hale ku pono, a me na mea e pono ai ka mai ma kahi i kaawale, a malaila e laweia'i na mea mai, a na ka Papa Kahuna e lapaau.

12. O ke Kahuna, a o na Kahuna paha nana e lapaau i ua poe mai la, e kohoia no e ka Papa Kahuna, ke ae mai nae ke Aupuni, a e loaa ia lakou ka uku e like me ka manao o ka poe Papa Kahuna e manao ai, ke ae mai hoi ke Aupuni.

13. A ina paha aole e manaoia he pono ke laweia aku na mea mai i oleloia maluna, na ka Papa Kahuna e kau iluna ma ka hale o ka mea mai i wahi mea e maopopo ai i na kanaka a pau ka mai o ia wahi; aole pono i kekahi mea e ae, o ka poe malama mai wale no koe, ke hele ilaila a e kamailio pu me ia poe mai, a noa ke kapu ana i ka mea nona ia, a e hoomaemaeia no ia hale e like me ka manao o ka Papa Kahuna; aole e pono i kolaila poe o ka poe mai, o ka poe malama mai paha ke puka mai iwaho o ua hale la, a ae mai ka Papa Kahuna.

14. Na na Kahuna a pau e lapaau ana i ua poe mai la e malama ia lakou iho, a e hoomaemae ia lakou iho, i ole e pili ka mai ia lakou, e like hoi me ka ka Papa Kahuna e manao ai he pono.

15. Ina paha e hiki mai ka Ahulau i keia kulanakauhale, a nui paha ka poe i mai, e nele hoi paha lakou i ka ai ele; a ina pela, o ka hoolilo ana i na dala, a he waihona ai, a he mea e ae paha

e pono ai, a na ke Aupuni e haawi aku i ka Papa Kahuna, i mea e pono ai ua poe nele ai ole la, i ole e mahuahuaia ka poino o ka mai e ka pololi no ka ai ole.

16. Ma keia hope aku, aole e kanuia na kupapau maloko o keia kulanakauhale; aka, e kanuia hoi ma na wahi e waeia e ka Papa Kahuna me ka ae ia mai o ke Aupuni; e pono no nae ke kanu aku no e like me mamua, a hoomaopopoia na wahi i hooliloia no na kupapau.

17. Aole e kanuia ke kupapau o ka mea i manaoia ua pepehiia, a ua make paha ma ke ano e, a i ka mai lele paha, a hoike e ia i ka Ilamuku, a ina paha e hiki, e hoike no i kona inoa, i kona makahiki, i ke kane paha, i ka wahine, a me ka lahui o ka mea i make; alaila, na ka Ilamuku e hoike aku ma ka palapala me ka ae aku i ke kanu ana. E kakauia no ia mau hana a pau, a e malama ia i nana mai ka Papa Kahuna.

18. Na ka Papa Kahuna e kakau ku pono i ke paiia i kela hebedoma keia hebedoma i ka nui o ka mai ma ke kulanakauhale, a i ka wa mai ole, pakahi ka malama no i mea e pono ai ke Aupuni.

19. Na ka Papa Kahuna e kau i na Kanawai e pono ai no lakou iho, i mea hoi e hana'i lakou i ka lakou mau Oihana; ke ku e ole ia mau Kanawai i na Kanawai e ae o ke kulanakauhale.

Na ke Kuhina Kalaiaina e hooko, a e hoolaha i keia Kanawai.

Hooholoia i ka Ahakuka Malu i keia la 16 Dekemaba, 1850.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

Hoopaaia e ka Poe Ahaolelo i ka la 8 o Mei, 1851.

HE KANAWAI

MAKEKE NO KE KULANAKAUHALE O HONOLULU.

E hooholoia e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai, e hoopaa i ke Kanawai o ka Hale Makeke, i hooholoia e ka Ahakukakukamalu i ka la 6 o Novemaba, 1850.

MOKUNA I.

NO KA MAKEKE, A ME NA LA E MAKEKE AI.

Pauku 1. O ka hale pohaku hou e ku ana ma ka wapo ma Honolulu i hanaia i hale Makeke, a me ke kahua hoi e pili pu ana makai ae o Pulaholaho kahi hoi o ke Aupuni, ua hookaawaleia ma keia Kanawai, i wahi Makeke akea no Honolulu.

Pauku 2. He mau la Makeke wale no na la a pau o ka hebedoma, o ka la Sabati wale no koe.

MOKUNA II.

NO KE KAKAUOLELO O KA MAKEKE, A ME KANA MAU HANA.

Pauku 1. E hoonohoia e ke Kiaaina o Oahu, a ae mai no hoi ke Kuhina Kalaiaina ma ka palapala, kekahi kanaka ku pono, i Kakauolelo no ka Makeke Aupuni, e hiki no hoi ia laua ke hoopau i kana Oihana.

Pauku 2. Mamua o ke komo ana o ua Kakauolelo nei iloko o kana Oihana, e haawi oia i ke Kiaaina o Oahu i palapala hoopaa me ka hope ku pono nona, a ae mai ke Kiaaina o Oahu, i kana palapala hoopaa, e uku hoi i ke Aupuni i hookahi tausani dala i mea e malu ai kana hana ana i kana mau Oihana mamuli o ke Kanawai.

Pauku 3. Na ua Kakauolelo nei e ohi i na dala Makeke a pau, na dala uku a me na dala hoopai, e like me ka olelo a keia Kanawai, a i kela malama i keia malama, e hoike pololei oia i ke Kuhina Waiwai o ke Aupuni Hawaii i na dala a pau i loaa ia ia ma kana Oihana nei, a haawi koke no hoi oia i ua dala nei a pau loa i ua Kuhina nei.

Pauku 4. Na ke Kakauolelo e hookaawale i kela la i keia la i ka opala, a me ka lepo e waiho ana ma ka Makeke Aupuni, e like me ka olelo mahope. Na ka poe kuai Makeke e hoomaemae i kona wahi iho.

Pauku 5. Na ua Kakauolelo nei e hookani i kekahi bele, elima minute mamua aku o ka wehe ana a me ka pani ana i na puka Hale Makeke i na la Makeke a pau; a iloko o na minute he umi mahope iho o ke kani ana o ka bele, e pau ai ke kuai ana, e oki kela mea keia mea i ke kuai i kona mau mea, a o ka mea hoolohe

ole, e houkuia oia elima dala no kela hewa keia hewa ana i hana'i me keia.

PAUKU 6. Na ke Kakauolelo e mahele a e haawi aku i wahi apana o ke kahua Hale Makeke mawaho, i kela mea keia mea makemake e kuai, e haawi mua i ka mea noi mua, a pela aku, i wahi no lakou e kuai aku i ko lakou mau mea kuai; aole loa hoi e kuai aku a e haawi e kuai aku i kekahi mea ulu ma ka mahinaai; o ka ia, a me na mea e ae e ai koke ia; o ka waiu wale no koe, ke loaa ole ia ia ka palapala ae i ke kuai mamuli o na Kanawai o keia Aupuni, ua aeia no ia kuai ma kona wahi e noho ai, a me kekahi wahi kuai iloko o ka mile hookahi mai ka Makeke Aupuni aku; aole ma na wahi wale no i hoakakaia e ke Kakauolelo, a iloko paha o ka Hale Makeke, a o ka mea hewa i keia, e hooukuia oia i umi dala no kela hewa keia hewa ana i hana'i. Aole nae e hoole ia kela mea i keia mea e maauauwa i ka lakou mau mea ai e like me mamua.

PAUKU 7. Na ke Kakauolelo e hoakaka i ka hana e pono ai no ka waiho ana a me ka lawe ana ma kahi e i kekahi mea e waiho ana ma ka Hale Makeke, a ma ke alanui paha e pili ana ilaila; a o ka mea hoolohe ole i kana olelo no ia mea, e hooukuia oia he umi dala no kela hewa keia hewa, a e hiki no ke kipakuia oia e ke Kakauolelo, aole hoi e noho hou ma kahi Makeke, ke manao oia he pono pela.

PAUKU 8. Ina i kipakuia kekahi mai ia Makeke aku e ke Kakauolelo, a ua hoole ia paha aole e kuai malaila, e hiki no i ka mea i kipakuia pela ke hoike ae i kana hana ana imua o ke Kiaaina o Oahu, a ma ka ninaninau ana, maopopo ia ia, aole no i manao kela kanaka e hana hewa; alaila, e hiki no ia ia, ke manao oia he pono, ke hoihoi hou i ka mea i kipakuia mai kahi Makeke aku.

PAUKU 9. Na ke Kakauolelo i kela malama i keia malama, i ka manawa hoi i noiia e kekahi mea kuai ma ia Hale Makeke, e nana a e hoao pono i na mea kau paona, a me na mea ana, ma ka Hale Makeke, a e hoohalike ia mau mea me na mea kaupaona a me na mea ana e hoakakaia ma na Kanawai o keia Aupuni, a na ka mea nona ia mau mea e uku no ia hana ana, a ina e hoole kekahi, aole e hoike aku i kana mau mea kau paona, a i ana paha i hoakakaia ma ke Kanawai, ke noi aku ke Kakauolelo ia ia, e uku oia i iwakalua kumamalima dala.

PAUKU 10. O ka mea kuai me ke kau paona e ae, a me ka mea ana e ae paha ma ka Makeke Aupuni, aole i aeia e ke Kakauolelo o ua Makeke nei, e uku no ia i na dala he umi.

PAUKU 11. Na ke Kakauolelo e hoole i ka hana ino ana i ka Hale Makeke, ma ke kapili ana i na palapala hoakaka ma ka paia a me na hana ino e ae; a nana no e hoomakaukau a e kukulu ma

kahi akea i mau papa kahi e kapili ai ma kahi akea, a e kokoke ana i ua hale nei, a o ka mea hana ino i ka Hale Makeke ma kela ano keia ano, e hooukuia oia elima dala.

PAUKU 12. E noho no ke Kakauolelo ma ka Hale Makeke i na la Makeke a pau, i hiki ia ia ke hooko maoli i keia Kanawai.

PAUKU 13. Na ke Kakauolelo e hai i ka Luna Makai i ka poe malama ole i keia Kanawai, a nana no e hoopii imua o ka Lunakanawai Hoomalu o Honolulu, nana no e hookolokolo a e hooholo i ka mea i holo ia ia, ma ka ohi ana i ka waiwai a ka mea hewa.

PAUKU 14. Na ke Kiaaina o Oahu, me ka ae ana o ke Kuhina Kalaiaina e hoomaopopo i ka uku o ua Kakauolelo nei, a e ukuia oia noloko ae o ka waihona dala o ke Aupuni, ma ke kikoo ana mai o ke Kiaaina o Oahu.

MOKUNA III.

NO KA HOOLIMALIMA ANA I KA HALE HALE MAKEKE.

PAUKU 1. Na ke Kakauolelo o ka Makeke e hoakaka i ke ano o ka hana ana ma na papa a me na keena iloko o ka Hale Makeke, a i na Monede mua o Feberuari, a o Mei, a o Augate, a o Novemaba, na ke Kakauolelo e hoolimalima ma ke ku dala ana i ua mau papa a me ua mau keena nei iloko o ka Hale Makeke no ia mau malama ekolu, e uku e mamua ka poe hoolimalima,a e hoike koke mai ke Kakauolelo i ka dala loaa mai i ke Kuhina Waiwai.

PAUKU 2. Na ke Kakauolelo e koi aku i kela mea keia mea makemake e kuai ma ke kahua Hale Makeke mawaho, i uku no kela la keia la ana i kuai ai ma ia wahi, e like me ka mea ku pono i ka manao o ke Kakauolelo, aole nae emi malalo o na keneta elima no ka la hookahi, a e uku no ke kanaka i kona wa e hoi ai mai ka Makeke aku, a i ole, e hooukuia oia i elima dala no kona uku ole ana.

MOKUNA IV.

NO NA HORA E MAKEKE AI.

PAUKU 1. Ma na la Makeke a pau, e weheia ka Hale Makeke mai ka hora elima o kakahiaka, a hiki i ka hora ehiku ahiahi, aole e oi aku; aka, i ka la hoomalolo, e hamama ana no na puka a hiki i ka hora umi o ka po.

PAUKU 2. E hiki no i ka poe makemake e kuai ma ka Makeke, ke hoomakaukau e, i ko lakou mau mea kuai, i ka hora mamua ae o ka wehe ana i ka Makeke.

MOKUNA V.

NO KA HOOMAEMAE ANA I KA MAKEKE.

PAUKU 1. Na kela mea keia mea hoolimalima, a e noho ana paha

ma kekahi keena a ma kekahi papa paha, ma ka Hale Makeke a ma kahi e Makeke ai, e hoomaemae pono i kono wahi e like me ka olelo a ke Kakauolelo iloko o ka hora hookahi mahope iho o ka pau ana o ka manawa kuai; a e halihali i ka opala a i ka lepo paha e waiho ana ma kona wahi i kuai ai, i kahi a ke Kakauolelo e kuhikuhi ai; a o ka mea hana ole e like me ka ka Luna ma ia mea, e hooukuia oia elima dala no kona hewa.

PAUKU 2. Na kela mea keia mea e kuai ana ma ke kahua Hale Makeke mamuli o keia Kanawai, kahi i uhi ole ia a pa ole ia hoi, e lawe aku i ko lakou mau mea i koe a pau loa, aole nae o ka papa, iloko o ka hora hookahi mahope o ka pau ana o ka manawa kuai; a o ka poe mea keena, a papa paha iloko o ka Hale Makeke, e lawe aku lakou i ko lakou mau mea i koe a pau loa i na la hoomalolo a pau iloko o ka hora hookahi mahope iho o ka manawa kuai, a o ka poe hana ole pela, e hooukuia he umi dala.

NA OLELO PILI IO IA NEI.

1. Na ke Kiaaina e kau iluna i papa makai a mauka o ka Hale Makeke kahi e kapili ai keia Kanawai ma ka Olelo Hawaii, a ma ka Olelo Beritania, i ike na mea makemake a pau; a e kau no hoi i keia Kanawai ma kela wahi keia wahi o keia kulanakauhale.

2. Na ke Kiaaina e kau iluna i wati e maopopo ai ka hora ma kahi akea.

Hooholoia ma ka Hale Alii i Honolulu i keia la 6 o Novemaba, 1850.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

Hoopaaia e ka Ahaolelo, i ka la 6 o Mei, 1851,

HE KANAWAI

E HAAWI ANA A E HOONOA ANA NO NA KANAKA A PAU I NA IA KAPU A PAU O KE AUPUNI.

No ka mea, ua uuku loa ka waiwai i puka mai no na Ia o ke Aupuni; A no ka mea hoi, he mea liilii i ke Aupuni, a kaumaha no na makaainana ka hana ana a na Luna nana e hoomalu i na Ia o ke Aupuni, Nolaila, e hooholoia e na Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

Pauku 1. A hala na la he kanakolu mahope aku o ka hoolaha ana o keia Kanawai ma ka Elele a me ka Polunesia, o na Ia i hookaawaleia no ke Aupuni, e noa no ia mau ia, no na kanaka a pau, koe nae na hapakolu elua i oleloia ma ka Pauku 8, Helu 7, Haawina 5, Mokuna 6, Apana 1, o ke Kanawai Hoonohonoho i mau Kuhina Alii, aole ia e maholeia: Aka, ina i lawe ke Konohiki i hookahi ia wale no nana, e like me ka Pauku 4 o ia Kanawai, nana wale no ia; me ke keakea ole, aole ia e maheleia.

Pauku 2. O na kai lawaia a pau no kela aina keia aina o ke Aupuni, a o na wahi lawaia e ae o ke Aupuni, koe wale no na Loko, e haawiia, a ma keia Kanawai, ua haawiia i na kanaka, a ua noa no ia mau kai no na kanaka a pau; aka, no ka hoomalu pono ana i ua mau kai nei, i pau ole na ia olaila; e hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ke hookapu i ka lawaia ana malaila, no na manawa kupono ole ia hana.

Pauku 3. Na ke Kuhina Kalaiaina e hoolaha ma ka "Elele" a me ka "Polunesia" i na manawa a me na Ia ana i hookapu ai; a ina e uhai kekahi ia kapu, ke hoopii ia ia imua o kekahi Lunakanawai Apana, e hooukuia no ia, aole e oi aku i na dala he umikumamalima, a e hoihoi i ka ia a pau ana i lawe hewa ai, a i ole ia, i ka dala o ia lawaia ana. Aka, ina aole i hoolahaia ia hookapu ana e like me ka olelo maluna, aole ia e lilo i kapu.

Pauku 4. Aole e hiki i kekahi mea e noho ana ma ka aina e, ke kii mai a lawaia ma na awa, a ma na kahawai, a me na kuanalu, a me na wahi e ae o keia Pae Aina, me ka manao e lawe aku i na Ia i ka aina e, no ke kuai aku paha, no ka mea e ae paha.

Pauku 5. Ina e uhai kekahi i ka olelo o ka Pauku mamua iho nei, e hooukuia no ia, ke hoopiiia oia imua o kekahi Lunakanawai Apana, aole e oi aku i na haneri dala elua.

Pauku 6. E hoopauia, a ma keia Kanawai, ua hoopauia na Kanawai, a me na Pauku Kanawai, me na olelo hooholo a pau i ku like ole i na olelo o keia Kanawai.

Pauku 7. Na ke Kuhina Kalaiaina e hooko pono i keia Kanawai.

Hooholoia ma ka Hale Ahaolelo i keia la 20 o Mei, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

Keoni Aka.

HE KANAWAI

NO NA AINA PAPU O HONOLULU.

No ka mea, aole puka ka waiwai ma na aina i hoookaawaleia no ka Papu o Honolulu i ka la 7 o Iune, 1848, e mahiia e na koa, a me na kanaka malalo o ke Kiaaina Oahu; a no ka mea, ua nahelehele wale, a lele wale io ia nei ua mau aina nei, a kauliilii no hoi iloko o na aina o kela mea keia mea; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU 1. E hoopauia, a ma keia Kanawai ua hoopauia kela Pauku o ke Kanawai i hooholoia i ka la 7 o Iune, 1848, i kapaia; He Kanawai no na Aina ponoi o ka Moi, "a me na Aina o ke Aupuni," e hookaawale ana i kanalimakumamalua ili aina ma Honolulu, Kalihi, a me Waikiki no ka Papu o Honolulu, e mahiia e na koa a me na kanaka malalo o ke Kiaaina Oahu.

PAUKU 2. Na ke Kuhina Kalaiaina e ana i ua mau aina nei, me na Kuleana no hoi o na kanaka e noho ana ma ia mau aina, ke hoakakaia i ka Poe Hoona Kuleana, a ke hoakaka ole ia paha ia mau Kuleana; a e hiki no ia ia, me ka ae mai o ka Moi iloko o ka Ahakukamalu, ke haawi wale aku me ka uku ole, i mau Palapala Alodio no ua mau kuleana nei; ke hookoia e na Luna Hoona Kuleana i na mea nona na Kuleana.

PAUKU 3. A hookaawaleia na Kuleana o na kanaka a me na Kuleana e ae, alaila, na ke Kuhina Kalaiaina e ana a e mahele aku i Apana, a i mau Apana paha, noloko mai o ke koena o ia mau aina, e hanaia i mahinaai no na laau hua, a me na laau pua ano maikai, ma kahi kupono no ia hana, a na ka Poe hui Mahiai e malama, aole nae e oi aku na Eka o ia Apana, a o na Apana paha, i ke kanalima.

PAUKU 4. Na ke Kuhina Kalaiaina e kuai aku ma ke Kukala, i ke koena o ua mau aina nei; a aia no i kona manao ka nui o na Apana, a me na manawa e kuai ia aku; a e haawiia na dala loaa mai ma ia kuai ana i ke Kuhina Waiwai, no ke Aupuni ia mau dala.

PAUKU 5. E lilo keia Bila i Kanawai i ka pau ana o na la kanakolu mahope aku o ka la i hooholoia'i.

Hooholoia ma ka Hale Ahaolelo i keia la 20 o Mei, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KE KANAWAI I PILI I KE KOHO ANA O NA LUNA MAKAAINANA.

E HOOHOLOIA e na Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU 1. Na na Luna nana i nana i ke koho ana o na Luna Makaainana ma kela Apana keia Apana o keia Pae Aina, i ka manawa a lakou e haawi i ka mea i kohoia, a i na mea i kohoia paha, i ka palapala hoike i kauohaia ma ka Pauku 9 o ke "Kanawai Hooponopono i ke koho ana o ka Poeikohoia e na Makaainana," i hooholoia i ka la 30 o Iulai, 1850, e hoouna aku i kope o ia palapala hoike i ke Kiaaina o ka Mokupuni kahi e waiho ana ua Apana nei: a na ua Kiaaina la e hoouna koke mai i kope o ua palapala nei i ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 2. Ma neia hope aku, ina e hakahaka ka noho Ahaolelo o kekahi Apana o keia Aupuni, no ka haalele ana paha, no ka make ana paha, a no kekahi kumu e ae paha, alaila, na na Luna nana o ia Apana mahope iho o ka lohe pono ana ia hakahaka ana, e hoolaha aku i ka manawa a me ka wahi i holo ia lakou no ke koho hou ana, i umi la nae mamua, a e lilo ia koho ana i kauohaia a i hanaia pela, i mea oiaio; a i mea paa e like me ke koho ana ma ka Monede mua o Ianuari i oleloia iloko o ke "Kanawai Hooponopono i ke koho ana i ka Poeikohoia e na Makaainana," i hooholoia i ka la 30 o Iulai, M. H. 1850.

PAUKU 3. Ina e loaa ia hakahaka i ka wa e noho akoakoa ana ka Ahaolelo, alaila, na ke Kakauolelo o ka Hale o ka Poeikohoia e hai koke aku ia mea i na Luna nana o ua Apana nei.

Hooholoia ma ka Hale Ahaolelo i keia la 14 o Mei, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO KA HOOMALU ANA I NA MAKAAINANA MA KEKAHI MAU KAI LAWAIA.

No ka mea, o kekahi poe i kuai i kekahi mau Aina Aupuni, ua kuhihewa lakou no lakou wale iho no na Kai e pili pu ana i ua mau aina la; a, no ka mea, i na manawa he nui wale, ua papa hewaia na makaainana i ole lakou e lawaia ma na Kai Noa, no lakou ma ka wa kahiko mai, oia hoi o ke kai kilohee, ke kai luhee, ke kai malolo, a me ke kai mawaho ae o na Kuaaunalu; a, no ka mea, ma ke Kanawai e kau nei, aole e hoomalu ponoia keia mau pono o na makaainana; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU 1. O ka mea i kuai mamua aku nei, a e kuai ana ma keia hope aku paha i kekahi aina o ke Aupuni, a ua loaa ia ia ka aina o kekahi ma ka hoolimalima a me ke ano e ae, aole no e loaa ia ia ke kuleana ma kahi lawaia e pili ana i ua aina la e oi aku mamua o ko na kanaka e ae a pau, ke ole e komo ua wahi lawaia nei iloko o kona Palapala Alodio a Kuleana e ae paha. A o na Ia iloko o ua mau wahi lawaia nei, ua noa no ia no na kanaka a pau, a i na manawa a pau no hoi, koe wale no na kapu i kaulia'i e ke Kuhina Kalaiaina e like me ke Kanawai.

PAUKU 2. Ina e loaa ka Ia kapu o kekahi Konohiki ma na kai i hoonoaia, a e hoonoaia ma neia hope aku paha, no kanaka a pau, aole loa e kapu kela Ia malaila, e kapu ke loaa ma ke kai ponoi o ke Konohiki wale no. Aole hoi e hiki i ke Konohiki ke hookapu i Ia okoa, no kona mau aina lawaia ke pilipu kekahi aina me kekahi.

PAUKU 3. O ke Konohiki, a o ka mea e ae e keakea a papa aku i kekahi mea i ole e hiki ia ia ke laweia ma na wahi lawaia noa no na kanaka a pau, a o ka mea e ohi wale i ka hapa o na Ia hoi ma kekahi laweia noa, a e ohi paha i ka hapa e oi aku i ka pono ma ke Kanawai, o na Ia i loaa ia hai ma kona wahi i lawaia ponoi, a o ka mea e lawe i ka Ia kapu a kekahi Konohiki, me ka haawi ole aku ia ia i kona hapa kupono, a keakea paha i kuleana lawaia o ke Konohiki ma ke ano e ae, e hoonkuia ka mea hana pela, aole e oi aku i hookahi haneri dala, no keia ofeni kela ofeni. A ina aole ia e uku, e hoonohoia ma ka hana oolea, a pau ka uku hoopai i ka ukuia ma ka hana.

PAUKU 4. E hiki i na Lunakanawai Apana ke hookolokolo, a ke hoopai i na mea kue a pau i keia Kanawai ma ko lakou mau Apana iho.

PAUKU 5. E lilo keia Bila i Kanawai a hala na la he umi mahope aku o ka hoolaha ana ma ka Elele, a me ka Polunesia.

Hooholoia ma ka Hale Ahaolelo, i keia la 21 o Mei, 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

KE KANAWAI

NO KA HAAWI ANA I PALAPALA AE NO NA HANA LEALEA.

E HOOHOLOIA e na Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU 1. E hiki i ke Kuhina Kalaiaina, ke noi mai kekahi mea,

ke haawi aku ia ia i Palapala Ae no ka Hale Keaka, Hale hoohololio, a no ka Hale lealea ano e ae, ina e loaa mai ana ua mea nei i ke dala no ke komo ana o kanaka iloko o ua Hale la, ke manao ke Kuhina he pono ia mea, a aia no i kona manao ka nui o ka uku no ua Palapala Ae nei, a me ka manawa e hoopauia'i. A na ka Luna Makai o ke Kulanakauhale, a o ka Apana paha kahi e hanaia'i o ua Keaka la, e hooponopono i ka hana ana malaila e like me kona manao he pono, no ka hoomau ana i ka maluhia o kanaka.

Pauku 2. Ina e hana, a kokua paha kekahi mea i ke Keaka, a ina e hoolaha aku paha a kokua ma ke ano e ae, e like me ka Pauku maluna iho, a ina e hana kue paha kekahi i na olelo o kana Palapala Ae, a ina hoomau kekahi i kana hana Keaka ana, mahope aku o ka pau ana o kana Palapala Ae, me ka loaa ole o ka Palapala Ae hou, e hooukuia no ia, aole e oi aku i elima haneri dala.

Pauku 3. E hiki no i kekahi Lunakanawai Hoomalu, a i kekahi Lunakanawai Apana paha ke hoopuka i palapala hopu no ka hopu ana i kekahi mea i hoopiiia no ka hana kue i ka keia Kanawai, a e hookolokolo aku no hoi, a ina ua akaka kona hewa, e hoouku aku ia ia e like me ka olelo maluna.

Pauku 4. E hoolahaia keia Kanawai ma ka Elele, a me ka Polunesia, a e lilo i Kanawai no ka Aina ke hala na la he umi mahope aku o ia hoolaha ana.

Hooholoia ma ka Hale Ahaolelo i keia la 20 o Mei, 1851.

KAMEHAMEHA.

Keoni Ana.

HE KANAWAI

NO KA HOOPONOPONO ANA I NA LIO HOOLIMALIMA MA HONOLULU.

No ka mea, ua nui ka hoopii ana, no ka hooholo nui ana, ma na Alanui o Honolulu, o na kanaka hiki ole, no ka ona i ka rama, ke malama pono i na lio a lakou e hooholo ai; A no ka mea, ma ia holo nui ana, ua pilikia nui ke ola o na wahine me na kamalii, a me na mea hele wawae e ae. A no ka mea, no ka puka nui o ke dala ma ka hoolimalima lio, me ka luhi uuku, ua nui wale na kanaka ikaika i haalele i ka mahiai; Nolaila,

E hooholoia e na Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

Pauku 1. Mahope aku o ka la 10 o Iune e hiki mai ana, aole no e hiki i kekahi mea ke hoolimalima aku i ka lio no ka uku ma Honolulu, ke loaa ole ia ia ka Palapala Ae mamuli o ka keia Kanawai.

Pauku 2. Na ke Kuhina Kalaiaina mahope aku o ka la i oleloia

maluna, e haawi i Palapala Ae, i ka Hoolimalima Lio, i na mea e noi mai i ua Palapala Ae la, a e mau no ua Palapala ae nei no ka makahiki hookahi mai ka la o ka hoopuka ana aku.

PAUKU 3. Mamua o ka haawi ana o ka Palapala Ae, e uku mai ka mea nonoi i ke Kuhina Kalaiaina i 25 keneta no kela lio keia lio ana i makemake e hoolimalima, a e kakauia iloko o kana Palapala Ae ka nui o na lio i ae ia, ia ia e hoolimalima.

PAUKU 4. E heluia na palapala ae i haawiia mamuli o keia Kanawai, e like me ka haawi ana'ku, a e hookomoia i na Palapala Ae a pau kekahi olelo me neia, Ina e hoolimalima kekahi Lio no ka holoholo ana ma ka la Sabati, e hooukuia ka mea nona ka lio i elima dala no kela ofeni keia ofena, ke hoomaopopoia ia hoolimalima hewa ana imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu, a imua o kekahi Lunakanawai Apana paha.

PAUKU 5. Na kela mea keia mea i lawe i ka Palapala Ae, e kau ma ke Apolae o ke kaulawaha, o kela lio keia lio ana e hoolimalima aku ai i ka helu o kana Palapala Ae, a ina aole ia e hana pela, e hooukuia oia i elima dala no kela ofeni keia ofeni i hoomaopopoia imua o kekahi Lunakanawaihoomalu, a imua o kekahi Lunakanawai Apana paha.

PAUKU 6. Ina e hoolimalima aku kekahi mea i ka lio i ka mea i ona, a e ae aku i ua mea ona la e ee, a holo aku maluna o ua lio la, e hooukuia oia i elima dala no kela ofeni keia ofeni i hoomaopopoia imua o ka Lunakanawai Hoomalu, a imua o kekahi Lunakanawai Apana paha.

PAUKU 7. Na ka mea hoolimalima lio mamuli o keia Kanawai, e hai aku i ka mea e lawe ana i ua lio la, i ke Kanawai no ka hooholo nui ma na Alanui o Honolulu, a ina aole ia e hai aku pela, e hooukuia oia i elima dala no kela ofeni keia ofeni i hoomaopopoia imua o ka Lunakanawai Hoomalu, a imua o ka Lunakanawai Apana paha.

PAUKU 8. O na lio hoolimalima a pau, e lilo no lakou i ka hana a ke Aupuni, me ko lakou lako no, ke loaa i ka ona ka palapala kauoha no ia lio ana i kakau inoaia e ke Kuhina Kalaiaina, a e ke Kiaaina o Oahu paha; a e loaa no i ka ona mailoko mai o ka Waihona dala o ke Aupuni, i elua dala no ka la no kela lio keia lio i lilo pela i ka ke Aupuni hana.

PAUKU 9. O ka mea hoolimalima lio ma Honolulu, me ke kue i keia Kanawai, e hooukuia oia i umi dala ke hoomaopopoia ia hana ana imua o ka Lunakanawai Hoomalu, a imua o ka Lunakanawai Apana paha.

Hooholoia ma ka Hale Ahaolelo, i keia la 27 o Mei, 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E PILI ANA I KE KAKAU MOKU HAWAII, A ME KA HAAWI ANA I NA PALAPALA AE I NA MOKU.

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia e kau Kanawai:

E lilo ke kauwahi o ka Oihana o ke Kuhina Kalaiaina i pili i ke kakau Moku Hawaii, a me ka haawi ana i na Palapala Ae i na Moku, i ka Luna Dute Nui, ma Honolulu, a ma keia hope aku na na Luna Dute nei e kakau i na Moku Hawaii, a e haawi hoi i na Palapala ae i na Moku, a e like kana hana ana ia mau mea, me ka ke Kanawai e noho nei, a me na Kanawai e hooholo ana ma keia hope aku.

Hooholoia ma ka Hale Ahaolelo i keia la 27 o Mei, 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

KOKUA I NA KANAWAI MAMUA E PAU AI KE KUAI MALU ANA ME KA UKU OLE I KE DUTE.

No ka mea, ua nui ka waiwai i pakele hewa i ka Dute ma na awa o keia Aupuni, me ka poho o ka waiwai o ke Aupuni, a me ka poino hoi o na mea kalepa hana pono, a no ka mea, aole i pau keia hana ino i na Kanawai e noho nei; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia e kau Kanawai i mea e hui pu ai me ke Kanawai i hooholoia i ka la ekolu o Aperila, 1846.

PAUKU 1. Ina e kokua kekahi Kapena, a ona paha o kekahi Moku, a o kekahi mea nona ka waiwai maluna o ka moku paha, a o kekahi kanaka e ae paha, i ka hoopakele hewa ana i ke Dute maluna o kekahi waiwai, a ukana paha, i laweia mai maloko o keia Aupuni, ka mea hoi i auhauia i ke Dute aole e oi aku mamua o na hapa haneri elima, *ad valorem*, alaila, e hoopaiia oia e like me na Kanawai e noho nei, a e hoopai hou ia hoi i na dala aole e oi aku mamua o na haneri elima, a i ole ia, e hoopaaia iloko o ka Halepaahao ma ka hana oolea, aole e oi aku i ka makahiki hookahi, aia no i ka manao o ka Lunakanawai; a o na Kanawai, a me na olelo hooholo a pau i kue i keia Kanawai, e pau ana lakou, a ma keia Kanawai ua hoopauia.

PAUKU 2. E kauia keia Kanawai a paa, mai ka la aku e hoolahaia'i iloko o ka Nupepa Polunesia.

Hooholoia ma ka Hale Ahaolelo i keia la 27 o Mei, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

HOOMALU A HOOPONOPONO I NA HALEPAAHAO.

No ka mea, ua hemahema na Halepaahao o keia Aupuni, a paa pono ole na lawehala oloko, a hooponopono ole ia no hoi ko loko o ua mau hale nei, a piha hoi lakou i na mea kolohe, e kokua ana hoi mamuli o ka hewa, aole hoi mamuli o ka pono o keia Aupuni; Nolaila,

UA HOOHOLOIA e na Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina, i okoakoaia e kau Kanawai.

1. Na ke Kuhina Kalaiaina ma kona Kakauolelo no na hana hou, e kukulu koke i na Halepaahao maikai, me na pa ku pono, me na hale hana, a me na mea a pau e makaukau ai, a e kuonoono ai, e pili ana i ua mau Halepaahao nei, i mea e paa ai a e malu ai na lawehala e noho ana iloko o ua mau Halepaahao nei, mamuli o ka ke Kanawai i hooponoponoia, a i hoohanaia lakou a pau.

2. E kukuluia ua mau Halepaahao nei, ma kela Mokupuni, ma keia Mokupuni, ma na wahi ku pono like, a i ae muaia'i e ke Kuhina Kalaiaina. Penei ke kukulu ana,

Ma ka Mokupuni o Kauai, i hookahi.
Ma ka Mokupuni o Oahu, i hookahi.
Ma ka Mokupuni o Maui, i hookahi.
Ma ka Mokupuni o Hawaii, i elua.

E kukuluia no hoi kekahi mau Halepaahao e ae. Penei,

Ma Honolulu, hookahi.
Ma Lahaina, hookahi.

I mea e paa iki ai na mea ma ua mau kulanakauhale nei, i hahao ia iloko e hookolokoloia paha, a no ka hoohaunaele paha, a no ka hoowahawaha i kekahi Ahahookolokolo paha; i mea hoi e mahuka ole ai na hoike, e malama ia no kekahi hookolokolo karaima paha, a i wahi e paa ai na luina mahuka, a me na mea e ae a pau i hoahewaia i ka Halepaahao no na la oi ole i ke kanaono.

3. E kukuluia kela Halepaahao, keia Halepaahao, i wahi e noho kaawale loa ai, na lawehala kane, me na lawehala wahine, i wahi hoi e malama pono ia'i ke ola o na lawehala, me ka maemae o ko lakou mau kino.

4. E hanaia a akea na pa o keia mau Halepaahao i hoohanaia na lawehala oloko, me ka pilikia ole, a e hoopuni ia na mau Halepaahao nei, i na pa kiekie, me ka paa loa, i ole e mahuka kekahi lawehala. i ole hoi e komo wale mai kekahi o ka poe owaho, e launa pu me na mea oloko.

NO NA LUNA HALEPAAHAO.

5. Na ke Kuhina Kalaiaina, me ka ae o ka Moi na ka Ahakukakukauhi, e koho i Luna makaukau no kela Halepaahao, keia Halepaahao, e noho na kana Oihana Luna, oiai e oluolu kana hana i ua Kuhina Kalaiaina nei.

6. E noho kela Luna, keia Luna iloko o ka Halepaahao i waihoia malalo iho ona.

7. I kela la i keia la, e komo ka Luna Halepaahao iloko o kela keena keia keena, a e ike pono no hoi ia i na lawehala a pau malalo iho ona, i pono a i malu hoi na mea a pau me ia.

8. E malama kela Luna, keia Luna i buke hoike, a iloko o na buke nei, e kakauia ke komo ana, ka puka ana, ka make, ka hookuu wale ia ana, me ka mahuka paha o kekahi lawehala; a o na hoopai i kau ia no ka haihai i ke Kanawai o ua mau Halepaahao nei, kekahi mea e kakau ia, a me na mea e ae a pau e pili ana i ua mau hale la.

9. A hoopaahaoia kekahi, e kakau koke ia iloko o ua buke la kona ano, (kane paha, wahine paha,) me ona mau makahiki, kiekie, kona helehelena i ka nana aku, kona wahi i noho hope loa ai, me kona wahi i hanau ai.

10. E malama na Luna Halepaahao i palapala hoike, no ka waiwai e pili ana i kana Oihana, i maopopo ka nui o na dala i lilo aku, a me na dala i loaa mai, a e hoike aku ia mau mea a pau i ke Kuhina Kalaiaina, i kela hapaha makahiki, keia hapaha makahiki.

11. Na na Luna Halepaahao no e hoonoho i ko lakou mau kokua, a e hookuu aku ia lakou e like me ko lakou makemake.

12. Na na Luna Halepaahao no e kau ma kela keena, keia keena o ka hale malalo iho ona, i kope o na Kanawai o ka Halepaahao, a nana no e wehewehe i ua mau Kanawai la i ka poe lawehala ike ole i ka heluhelu paha, a naaupo maoli paha.

13. Aole no e moe kekahi Luna Halepaahao, ma ke kau wahi e, mawaho o kona Halepaahao, ke ole ia e pilikia i kekahi hana e pili pono ana i kana Oihana Luna, a i ole paha e loaa ia ia kekahi poino, a hiki ole ke hoi, a ina e moe ia ma kahi e i kekahi po, e kakau ia e ia iloko o ka Buke hoike no ka Halepaahao, ka oiaio o ia moe e, a me ke kumu o ia moe e ana.

14. Na ka Luna Halepaahao no e malama i ka hale malalo iho ona, i maemae loa ia i na wa a pau, i malu pono ke ola o na lawe-

hala; a e kele ia na keena a pau, me na papa hehi pu no hoi, i kela hapaha, i keia hapaha o ka makahiki, a oi aku paha.

15. E nana pono ka Luna Halepaahao i ka noho ana o na lawehala, i maemae ko lakou mau kino, a i holoiia kahi palule o lakou i kela hebedoma, i keia hebedoma, a i loaa no hoi i kela lawehala, keia lawehala ke kau wahi wai e inu, me kahi wai holoi ku pono i kona makemake, a me kona noho maemae ana, a i kawele kekahi, i holoi ia a maikai, ma kela hebedoma, keia hebedoma.

16. E nana kela Lunapaahao, keia Lunapaahao, i loaa i na lawehala a pau e noho pono ana malalo iho ona, ekolu hanai ana ma ka la hookahi, me ka ai maikai, ino ole, a lawa pono no hoi.

17. E haawi pakahi ka Luna Halepaahao i na lawehala malalo iho ona, e makemake ana, a e ike ana hoi e heluhelu, i wahi Baibala paha, a i wahi Kauoha Hou paha, e heluheluia e lakou ma na wa pono, oiai e noho lawehala ana lakou. A e komo no hoi io lakou la i na wa pono, na Kahuna pule, e manao ana e ao aku i na lawehala, ma na mea pono a pau, a e paipai ia lakou e haalele i ko lakou noho hewa ana.

18. E noho malie, palaualelo ole, na Luna Halepaahao, a me na kokua o lakou; e hoomaopopo hoi lakou i ka heluhelu, i ke kakaulima, i na Kanawai mua o ka Helu, a e olelo lakou no ka lakou Oihana Luna, i ka olelo Hawaii a me ka olelo Beritania.

19. Aole loa e lawe kekahi Luna Halepaahao, a me kona kokua i wahi makana paha, a i wahi uku iki paha na kekahi lawehala paha, a na kekahi mea e paha no ka lawehala, a i wahi olelo paha e pili ana ia mau mea, no kekahi hana paha, a no kekahi kumu e ae paha. Hookahi haneri dala, me ka hoopaahao i na la he kanakolu. Oia ka uku no ka mea haihai i keia Pauku, a e pau no hoi kona noho Luna ana.

NO NA KAHU HALEPAAHAO ME KA LAKOU HANA.

20. Na ke Kuhina Kalaiaina, e ae pu ana ka Moi ma ka Ahakukakuka Malu, e koho i elua kanaka ma ka Mokupuni o Kauai, i elua ma Oahu, a i elua hoi ma Maui, a ma ka Mokupuni o Hawaii i eha; a e lilo keia poe i kohoia pela, no kela Mokupuni, keia Mokupuni, i huiia me ko lakou la mau Kiaaina i poe Kahu Halepaahao no kela Mokupuni, keia Mokupuni.

21. Na keia poe Kahu Halepaahao e hele, i kela hebedoma, keia hebedoma, e makaikai i na Halepaahao ma ko lakou la mau Mokupuni i kohoia'i, i maopopo ia lakou, ka pono a me ka pono ole, o ka hana a na Luna Halepaahao, mamuli o ka ke Kanawai, i ole hoi e ulu mai na hana hookaumaha wale, me ka alunu, a me na kolohe e ae ma ka na Luna Halepaahao hana; a e hoike hoi i ke Kuhina Kalaiaina i ko lakou manao, no na mea a pau e pono ai ua Halepaahao nei. Na na Kahu Halepaahao no e hooponopono i na Ka-

nawai no ka Halepaahao, a me ka hana a na lawehala kekahi. Aole nae lakou e kau i kekahi Kanawai no ua mau Halepaahao nei, ke ku e ia i keia olelo. Ia lakou no hoi e kauoha no ke kuai ana o na mea a pau e lako ai na Halepaahao, a me na hana a ka poe lawehala, a e kuai lilo aku no hoi i na mea i hanaia iloko o na Halepaahao, ke ole lakou he mau mea e pono ai ka poe lawehala. Ia lakou no hoi e kuai i ka ai na na lawehala, a me na mea e ae ku pono i ua poe la.

22. E malama a paa pono, na Kahu Halepaahao, i mau palapala e hoike pololei loa ana, i na mea lilo aku a me na mea loaa mai no na Halepaahao malalo iho o lakou.

23. Ma ka la mua o Ianuari, o kela makahiki, keia makahiki, a mamua aku paha, e hoomakaukau na Kahu Halepaahao i palapala hoike no ke Kuhina Kalaiaina, e hoomaopopo ana i ka pono, a me ka pono ole, ma ke ano o ka Halepaahao malalo iho o lakou, a me ko lakou hooponoponoia ana. Ma keia palapala hoike e kakauia ka inoa, ano (kane paha, wahine paha.) na makahihi, wahi noho, a me kahi i hanau, kona wa i hahaoia'i iloko o ka Halepaahao, ka loihi o kona wa i hoopaaia'i, a me kana hana maloko o ka Halepaahao, o kela mea, keia mea i hoopaahaoia'i ma ka makahiki e pili pono i ua palapala hoike nei; e kau pu ana no hoi i na mea i mahuka, me na mea i make, a me na mea i hookuu wale ia aku, e hoakaka ae ana i ka lakou mea i hoopaahaoia'i, i maopopo hoi ka pinepine paha a me ka ole o ko lakou hewa, me ko lakou wahi i hoopaahaoia'i paha, a o ka Aha kahi a lakou i hookolokoloia ai, a me ka mea nana ia i hoohewa: a ma kela palapala hoike, keia palapala hoike, e kakau na Kahu Halepaahao, i ko lakou manao, a e hoike hoi i na mea e lilo ai na Halepaahao malalo iho o lakou, i mau wahi e hoopai pono ia'i, a e hoohuli pono ia'i no hoi na lawehala mamuli o na hana maikai a pololei no hoi.

24. E hiki no i ke Kahu Halepaahao e ninaninau i kela kanaka, keia kanaka, a e hookolokolo ia 'a, malalo iho o ka olelo hoohiki, no kekahi hana ewaewa, a kolohe paha, a no na mea e paha e pili ana i ka lakou Oihana.

25. Na na Kahu Halepaahao no e kau i na Kanawai, e pono ai ka hana ma na Halepaahao, a e holo ai no hoi na mea a pau e pili ana i ka noho malie, a i ka naauao; a na lakou e kauoha i ka hoopai ku pono, a e hoopaiia maluna o ka mea haihai i na Kanawai i kaulia. Aole nae e hiki ia lakou e kau i kekahi Kanawai ku e i na Kanawai o keia Aupuni.

26. A manao kekahi Kahu Halepaahao e makaikai i na Halepaahao, pono no ia ia ke hana pela, a na na Luna o na Halepaahao e haawi pono aku iloko o kona lima i na buke, me na palapala hoike a pau e pili ana i na Halepaahao nona ua mau Luna Halepaahao la, a e hookomo i ua Kahu Halepaahao la io na lawehala la o ia Halepaahao.

27. Ma kela hapaha, keia hapaha o ka makahiki, e kauoha aku na Kahu Halepaahao i ka Luna o kela Halepaahao, keia Halepaahao, malalo iho o lakou, e hoike i na palapala hoike waiwai a pau, e pili ana i ua mau Halepaahao la: a na lakou hoi e hoike imua o ke Kuhina i na hana hookaumaha a me na mea paewaewa e loaa ana ia lakou ma keia hoike hapaha ana.

28. A hele pakahi paha, a hele pu paha, na Kahu Halepaahao, e hoike i na mea o na Halepaahao, o kekahi hana ponoi no keia a lakou, oia, e kamailio oluolu pu me na lawehala o ua mau hale la, a e koi aku ia lakou e ao ma na mea a pau e pono ai lakou, a e imi hoi i ka noho malie a me na hana maikai a pau.

29. Na na Kahu Halepaahao no e hoolimalima i ka hana e hana ia iloko o na Halepaahao, me ka mea makemake ia hana, a e ae ana hoi e hoomakaukau i na mea a pau no ua hana la; a na lakou no hoi e hoolimalima maoli i ka poe lawehala, e hana ma ke ao, me na mea e makemake ana a e noho kokoke ana hoi i ka Halepaahao, oia hoi, i ole e nalowale i ko lakou manao ua poe lawehala nei, i ka maka o ka Luna Halepaahao.

30. Aole loa e hanaia kekahi hana, no kekahi Kahu Halepaahao paha, a no kekahi Luna Halepaahao paha, e kekahi lawehala; aole loa no hoi e lawe ua mau Kahu la, a ua mau Luna la paha, i wahi dala iki, a i wahi makana waiwai iki paha, na kekahi lawehala mai. Elima haneri dala ka uku o ka mea haihai i keia Kanawai.

31. Ina e pilikia kekahi Luna Halepaahao, i ke kau wahi hana pokole ma kahi e, a hiki ole hoi ia ia e noho ma kana hana ponoi, alaila, na na Kahu Halepaahao no e koho i panihakahaka nona, no ia wa pokole o kona pilikia, a na ua pani nei no e hana i na hana a pau a ka Luna Halepaahao; me ia hoi kona mana; a maluna iho ona no hoi, na poino a pau o ua Luna la, ke hana oia i kekahi hana kekee.

32. Aia a hana pu elua o na Kahu Halepaahao, e hiki no ia laua ke hana i na mea e pili ana i keia Kanawai. Aole nae e hiki i ke Kahu Halepaahao hookahi ke hana.

NO KA UKU NO NA KAHU A ME NA LUNA.

33. Na ke Kuhina Kalaiaina no e hooponopono i ka uku, no na Luna o na Halepaahao o na Mokupuni, a me na Halepaahao e ae.

34. Elima dala a emi iho paha no ka la hana hookahi, oia ka uku o na Kahu Halepaahao, aka, aole nae e oi aku ka uku o kekahi Kahu, i na dala ekolu haneri, ma ka makahiki hookahi.

35. E loaa i na Luna Halepaahao kokua, ke kau wahi uku ku pono i ka lakou hana, ma ka manao o na Kahu Halepaahao.

NO NA MEA E HANAIA I NA LAWEHALA.

36. E noho na mea a pau i hoopaahaoia e hoike imua o kekahi

Ahahookolokolo, me ka malama wale ia, i ole lakou e mahuka aku. E loaa ia lakou ke ai maikai, me kahi moe pono, a me na mea e, e oluolu ai lakou. Na ke Aupuni no keia mau mea e hoolako; aka, na kela mea, keia mea e imi i kana iho, ke maopopo kona manao e hana pela, a e hookuu koke ia aku ka hoike i hoopaahaoia, ke haawi mai oia i ka bela, no kona hoike pono ana, e like me ka ke Kanawai.

37. E loaa i ka poe i hoopaahaoia no ka hookaa ole i kekahi uku, a no na mea like paha, (aole nae i hoohewaia e hana,) a me na mea i hookomoia no ka bela ole, i ka wa i hoopiia'i lakou, no kekahi hewa, ka mea ai a me ka mea inu maikai, me ka moe, a me ka lole moe, e like me ka na Kanawai o na Halepaahao. Na ke Aupuni no e hoomakaukau i neia mau mea. Aka, na lakou no e imi i ka lakou iho, ke makemake lakou e hana pela, e malama mau ana nae i na Kanawai o ka Halepaahao ma keia mau hana.

Pono no hoi, ke makemake lakou i na buke, hulu, inika me ka pepa, a na lakou no e uku no ua mau mea la. E komo hoi, ko lakou mau makamaka, a me ko lakou mau hope paha, a kokua paha, i na wa a pau i ku pono i ko ka Luna Halepaahao manao.

38. O ka wai wale no ka mea inu, a o ka ai pono iki wale no ka ai a na lawehala e ae, i hoomaopopo ole ia ma neia mau Pauku elua, i hope e pili mai nei.

39. Na na Kahu Halepaahao e kauoha no ka mahele o ka ai, a ina he mea pono i ko lakou manao, e haawi i ai e ae i kekahi manawa, ua pono no; aka, aole e haawi ia ka ai maikai loa.

40. Aole loa e inuia kekahi waina, a me kekahi mea ona e ae paha, e na lawehala; a ina e haawi kekahi i ua mau mea la, i ka lawehala, me ke kauoha ole ia e ke Kahunalapaau, e hoopaiia no ia ma na dala elua haneri; a ina he Luna ka mea i hewa, e hoopauia kona ano Luna.

41. Aole loa e loaa ke kau wahi baka iki i na lawehala i hoakakaia ma na Pauku kanakolu kumamahiku me ke kanakolu kumamawalu o keia Kanawai: a e hoopaiia ka mea e haawi ana i ka baka ia lakou, ma na dala elua haneri; a ina he Luna ka mea i hewa, e pau kona Luna ana.

42. Aole loa e komo na mea owaho, e launa me keia poe lawehala, ma kona wahi e paa ai, ke ole e ae mua ka Luna Halepaahao. Aole e oi ka wa launa, i ka hora hookahi.

NO KA HALEPAAHAO AUPUNI.

43. Na ke Kuhina Kalaiaina e kukulu koke i Halepaahao Aupuni ma ka Mokupuni, a ma kahi hoi ku pono i kona manao; i wahi e paa ai na lawehala i hoohewaia no na karaima, ma na Apa-

na o keia Aupuni, e hoopaahaoia no ka wa ola paha, a no ka wa oi i na makahiki elua paha.

44. Ma ke kukulu ana i keia Halepaahao Aupuni, e hanaia na wahi e komo pono ai ka makani, i oluolu ka noho ana oloko; a e hanaia no hoi, na lalani o na keena kaawale, he keena hookahi, no ka lawehala hookahi, a e hoomakaukauia no hoi na keena e, a me na hale e a pau, e paa pono ai a e ola pono ai na lawehala. He pa kaawale kekahi mea e hanaia ma ua Halepaahao Aupuni nei; me na keena okoa, a kaawale loa, no na lawehala wahine, i ole hoi e hiki ia lakou ke launa pu me na lawehala kane.

45. Penei na Luna o ka Halepaahao Aupuni.

Ekolu Kahu, hookahi Luna Nui, hookahi Hope Luna Nui, he Kahuna lapaau, he Kahuna pule, a me na Luna kokua ekolu, e kapaia na Wiliki. Na ke Kuhina Kalaiaina, e ae like ana ka Moi me ka Ahakukakuka Malu, keia mau Luna e koho, koe nae na Wiliki. Na ka Moi me ka Ahakukakuka Malu na Wiliki e hoonoho, a e hookuu aku. Aole e oi aku ka noho Wiliki ana o ka mea hookahi, i na makahiki elua, ke ole ia e koho hou ia.

46. Aia a manao ka Luna Nui he pono, e hiki no ia ia ke koho i mau kiai, i ekolu paha, aole e oi aku, a nana no hoi e hoopau i ko lakou noho kiai ana i kona manawa e makemake ai.

47. E noho mau ka Luna Nui, me kona Hope, ma ka pa o ka Halepaahao Aupuni; aole o lakou e lawelawe i kekahi hana e waiwai ai lakou iho, a e pili ole ana hoi, i ka lakou hana luna, oiai lakou e noho ma ia Oihana; a pela hoi na wiliki me na kiai o ua Halepaahao Aupuni nei.

48. Penei ka uku makahiki no na Luna o ka Halepaahao Aupuni.

No ke Kahu hookahi, he haneri dala; no ka Luna Nui, elua tausani dala; no ka Hope Luna, hookahi tausani dala; no ke Kahuna lapaau, elima haneri dala; no ke Kahuna pule, hookahi tausani dala; no na wiliki, a me na Kiai pakahi na haneri dala elima; aole hoi e haawiia i kekahi o lakou, aole no hoi e laweia e kekahi o lakou, ke kau wahi uku iki, a ke kau wahi makana iki paha.

NO KA MANA O NA LUNA HALEPAAHAO AUPUNI, A ME KA LAKOU HANA.

49. Na na Kahu Halepaahao Aupuni, i ka wa pono, e kau i na Kanawai ku e ole i ke Kumu Kanawai, a me na Kanawai o keia Aupuni, i mea e pono ai na Luna Halepaahao Aupuni ma ka lakou Oihana, a i mea hoi e hoomalu, a e hoohana, a e hooponopono i na lawehala, a i mea hoi e malama pono ia'i ka waiwai o ke Aupuni.

50. Na na Kahu, a i ole, na kekahi o lakou e hele i kela hebedoma, keia hebedoma, e makaikai i ka Halepaahao Aupuni, a ma kela hapaha, keia hapaha o ka makahiki, a pinepine iki ae paha, ke manao lakou he pono, e hoikeia na buke a me na mea a pau e

pili ana i ua Halepaahao la, e na Kahu i huiia, a e hoomaopopo lakou, no ka makaukau o na Luna, a me ka pololei o ka lakou hana, a e nana lakou, ina ua hoomalu pono ia a hoohana pono ia na lawehala.

51. Na na Kahu no e hoike imua o ke Kuhina Kalaiaina, i na hana ku e i ke Kanawai, a me na hana i paa pono ole i ka hanaia, e ka Luna Nui, a me na Luna e paha, i hoonohoia e ke Kuhina Kalaiaina, ke maopopo ia lakou, kekahi hana me ia.

E hoike a maopopo lea no hoi lakou, i ke Kuhina Kalaiaina, ma ka la mua o Ianuari, o kela makahiki, keia makahiki, no ka makahiki i hala mahope ae, i na mea a pau e pili ana i ua Halepaahao Aupuni nei, a e hoike hoi lakou i ko lakou mau manao, e hai mai ana i na mea a pau e lilo ai ua Halepaahao la, i wahi e hoopai pono ia'i na lawehala, a i wahi hoi e lilo ai lakou i poe noho malie a pono.

52. E haawiia na buke, a me na palapala a pau e pili ana i ka Halepaahao Aupuni, i na Kahu o ua hale nei, i ikeia no hoi ua mau buke la me ua mau palapala la, i na manawa a pau: a ma kela hapalua, keia hapalua o ka makahiki, e hoike a mapopo lea, na Kahu, i ua mau buke la, i akaka ko lakou ku like ana me na palapala waiwai, a me na palapala e, e pili ana i ua Halepaahao la.

53. E haawi e, ka Luna Nui o ka Halepaahao Aupuni, mamua o kona hapai ana i kana Oihana Luna, i palapala hoopaa, ku i na dala he elima tausani, me na kokua bela, ku pono i ko ke Kuhina Kalaiaina manao, e hoohiki ana e malama alunu ole, a pono loa no hoi i na waiwai a pau i waihoia me ia, ma kona ano Puuku Waiwai, a e hana hoi i na hana a pau, e pili ana ia ia, i ka Luna Nui la hoi o ua Halepaahao nei.

54. Aia no i ka Luna Nui e malama a e hooponopono i ka Halepaahao Aupuni, me na aina, na hale me ko lakou mau mea lako, me na mea hana, a me na mea ai, a me ka waiwai e ae a pau e pili pono ana i ua Halepaahao nei, a e waiho ana paha iloko o kona mau pa; a e noho no ia i Puuku Waiwai o ka Halepaahao Aupuni, a ia ia no e loaa mai, a ia ia no hoi e hookaa aku i na dala a pau, i ae ia'i e ka Ahaolelo Aupuni, i mea e pono ai ua Halepaahao Aupuni nei, a ia ia hoi e nana, i malama pono ia iloko o na Buke ku pono, na palapala e hoike pololei loa ana i ka waiwai a pau o ka Halepaahao Aupuni, i na mea lilo aku, i na mea loaa mai, a me na hana waiwai a pau e pili ana i ua Halepaahao la.

55. Ma ka Monede mua o Ianuari, Aperila, Iulai, Okatoba, o kela makahiki, keia makahiki, e hoomakaukau, ka Luna Nui, i mau palapala hoike a maopopo lea hoi no na hana waiwai a pau, no na mea lilo aku, a me na mea loaa mai, a e waiwai ai hoi; me na palapala hooiaio pono pu. A pau keia mau palapala hoike waiwai, i ka hoikeia, a i ka hooholoia no hoi, e na Kahu, alaila e hoike hou

ia a e hooponopono hope ia lakou e ke Kuhina Waiwai; a nana no e malama i ua mau palapala la, ma kona Keena Hana, e hoikeia imua o ka Ahaolelo o ke Aupuni.

56. Na ka Luna Nui no e hana i na hana hoolimalima a pau, ma ka palapala; a holo keia mau hana i na Kahu, ma ka palapala no e lilo lakou i mau hana ku i ke Kanawai; a o ka Luna Nui paha, a o kona hope paha, e hoopii oia, a e hoopiiia paha ma na Ahahookolokolo a puka pono aku ka hana. Aole loa e haaleleia keia hoopii no ka haalele o kekahi Luna Nui i kona noho Luna ana; aka, na kona hope no e hana aku ia mea, aole loa ia e hoole, ke hoakaka ae kela aoao i kona makemake e hanaia pela.

57. Aia a ala mai ka hoopaapaa no kekahi hoolimalima, i hanaia e ka Luna Nui, no ka Halepaahao Aupuni, a e hoopiiia paha ia imua o kekahi Ahahookolokolo, e hiki no i ka Luna Nui, me ka ae hoi o na Kahu, e koho i poe hookuikahi, a na lakou ia e hana a pono.

58. A i ka Luna Nui e malama, e hoomalu, a e hoohana i na lawehala, e like me ke kuhikuhi ana o ke Kanawai, a me na olelo hooponopono i ko ka Halepaahao Aupuni, a e like hoi me ka olelo hoopai a ka Lunakanawai.

59. Aole loa e pili iki i kekahi Luna nona ponoi, kekahi hana hoolimalima, kuai mai a kuai aku paha, i hanaia no ka Halepaahao Aupuni.

60. Na ka Hope Luna Nui, me na Luna malalo iho, a me na Kiai no hoi e hana i na hana e pili ana i ka hoomalu a me ka hooponopono ana i ka Halepaahao Aupuni, a i ka malama hoi i ka waiwai o ua Halepaahao nei a me na lawehala pu, a i ka hoohana ana, a me ka hoopai ana ia lakou, e like me ke kauoha a ka Luna Nui, e ku ana i ka ke Kanawai a me na olelo hooponopono i ua Halepaahao Aupuni nei.

61. Aia a nele ka Halepaahao Aupuni i ka Luna Nui ole, a hele paha ia i kahi e, a hiki ole paha ia ia ke hana i kana mau hana, maluna o ka Hope Luna Nui kona mana, a nana no e hana i na hana a pau, a maluna iho ona no hoi na Kanawai a pau, e pili ana i ka Luna Nui.

62. A i Luna Nui ole i kekahi manawa, na na Kahu no e kauoha i ka Hope Luna Nui, e haawi i palapala bela, ku i na dala elua tausani elima haneri, me na kokua bela ku pono no hoi, e ae ia e lakou me ka manao e hana a pono loa i na hana a ka Hope Luna Nui, a me ka ka Puuku waiwai no hoi, a loaa hou ae kekahi Luna Nui; a ma ia hope aku, e loaa no ia ka Hope Luna Nui ka uku o ka Luna Nui, oiai ia e hana i ka ka Luna Nui hana. Aole nae e loaa ia ia kona uku Hope Luna Nui ia manawa. A i ole, e haawi ae ka Hope Luna Nui i palapala bela, na na Kahu e

hoopau i kona noho Luna ana, a imi hou i Luna Nui no ia manawa, a nana no e haawi i palapala bela e like me ka mea i kauohaia no ka Hope Luna Nui, a ia ia no hoi ka mana a me ka pono o ka Luna Nui, a me ia pu no hoi na hana a me ka uku o ka Luna Nui, a loaa hou kekahi Luna Nui, a hapai hoi oia i kana mau hana, e like me ka ke Kanawai.

63. E launa ke Kahuna lapaau i kela la i keia la, ma ka Halepaahao Aupuni,a pinepine ae no hoi, ina he pilikia kolaila, e lapaau i ka poe mai, a kuhikuhi i ka ai, me ka lole, me na mea pili i ka noho maemae ana o ua poe mai nei.

64. E malama ke Kahuna lapaau i buke mooolelo, e waihoia ma ka Halepaahao Aupuni, e hoakaka ana i ka wa o kona komo ana iloko o ka hale mai, i ke ano o kona mai, i ka laau i haawiia, me ke ano o ka hana i kela mai i keia mai, a i ka wa kekahi o kona hemo ana mai ka hale mai aku, a i ole, i ka wa o kona make ana. E kakauia no hoi iloko o ua buke mooolelo la, na kauoha a pau a ke Kahuna lapaau, no na mea e lako ai ka hale mai, e hoike pono ana hoi i na mea i kauohaia aku. E kakauia na kauoha a pau, a na ka Luna Nui e imi i na mea i kauohaia pela.

65. Aia olelo kekahi lawehala, he mai kona, e hai ia aku ia mea i ke Kahuna lapaau, a nana no e hele e ike i ua lawehala nei; a ina he manao kona, e pono ke lawe ua lawehala la i ka hale mai, na ka Luna Nui no e kauoha aku pela, a e noho ka mea mai ma ka hale mai, a manao ke Kahuna lapaau e hiki ia ia ke hoihoi ia aku, me ka poino ole.

66. Na ke Kahuna lapaau no e kauoha ae i hookaawaleia aku, mai na lawehala e aku; kekahi mea i loohia e ka mai lele; a ina e ae like na Kahuna lapaau e elua, he oiaio ke ano lele o ua mai la, a pono ole no hoi, i ka mea i loohia e noho maloko o ka Halepaahao Aupuni, o poino na lawehala ia ia, alaila, e kauoha aku ka Luna Nui, i laweia oia a malama ia hoi ma kahi e, a make paha, a ola paha.

67. E loaa i na lawehala e noho ana malalo iho o ke Kahuna lapaau, na mea ai, e like me kana kauoha ae.

68. Ma kela Sabati, keia Sabati e hana ke Kahuna pule i hookahi paha hana, a oi aku paha, ma ka Halepaahao Aupuni, a e ao aku oia i na lawehala, ma na mea e pili ana i ka pono, e paipai ana ia lakou e haalele i ka hana hewa, a e huli i ka hana pono; e hoike ana hoi ia lakou, i ka lapuwale a me ka poino o ka hewa; a e hooikaika ana hoi i ka poe i hoopaahao ia no kekahi mau makahiki, i lana ko lakou manao e imi hou i ka inoa maikai, ma ko lakou hoomanawanui mamuli o ka pololei me ka hana mau. E hele no hoi oia e launa me na mai, i na wa pono, a e haawi hoi oia i na la a pau i na hana e pili ana i kana oihana.

69. Aia kauoha aku ke Kuhina no ke Aopalapala, me na Kahu, na ke Kahuna pule e kula ma ka Halepaahao Aupuni, a e ao aku i ka poe lawehala i waeia e na Kahu, ma ka heluhelu, Kakaulima, Helu, me ka malama Buke waiwai ana.

70. E waiho ia ke Kula ma ka Halepaahao Aupuni, malalo iho o na Kanawai, me na olelo hooponopono, ku i ko ke Kuhina no ke Aopalapala manao, me ko na Kahu pu no hoi.

71. E hiki no i na Kahuna pule o na aoao a pau o ka pono, ke komo e launa pu me ka lawehala e makemake ana ia lakou, i ka wa pono nae, a malalo ae o ka ka Luna Nui olelo hooponopono.

NO NA MEA E HANAIA I NA LAWEHALA O KA HALEPAAHAO AUPUNI NO KA HOOKOMOIA ANA O NA LAWEHALA.

72. A hiki mai kekahi lawehala e hai koke ia aku ia i ke Kahuna lapaau, a nana no e hoike ia ia a maopopo kona oluolu ma ke kino; alaila e weheia kona lole, a e hoaahuia hoi oia i ka lole like o ka Halepaahao, mahope nae o kona hooauauia ana, me ka holoiia ana, ke maopopo ka pono o ua mau hana la.

73. Alaila, e hoikeia ka lawehala, e ka Luna Nui me ka Hope Luna Nui, a e kakauia ma kekahi buke i hoomakaukauia no ia hana, kona kiekie, kona mau makahiki i ka nana aku, a i hai ia mai no hoi, ke ano o kona lauoho me kona mau maka, a me kona ili, me ka loa o kona mau wawae, me na hoailona e ae paha ma kona kino, a ma kona helehelena paha, na mea hoi e maopopo ai ua lawehala nei. A ina e hiki ia ia e kakau, nana no e kakau i kona inoa ponoi malalo iho o keia hoike nona iho.

74. I ole he mai ko ka lawehala, i mea hoike halihaliia'i oia i ka hale mai, alaila e alakai ia ia i kahi keena uuku i hoomakaukauia nona, a iloko olaila ia e noho ai, oia wale, a hala na hora he kanahakumamawalu, o ka Wiliki wale no e hele ana io na la ia manawa. A iloko o ua mau hora, he kanahakumamawalu la, i haawiia nona, i wa e noonoo ai, aole e loaa ia ia ke kau wahi palapala, aole hoi ke kau wahi hana iki.

75. A poakolu e komo ke Kahuna pule io na la e ao aku ia ia i ka hewa a me ka poino o kana mau hana ino, a ku e hoi i ke Kanawai; a e paipai hoi oia ia ia e noho hoolohe, a hana pono, oiai kona noho ana ma ka Halepaahao; a e koi aku no hoi ia ia e imi i kana mau mea ola, ma ka hana maikai, mahope o kona hookuuia ana aku mai ka Halepaahao ae. Alaila e nana hou ka Luna Nui ia ja, a e hoohana ia ia ma kekahi hana ku pono loa ia ia, i kona kino hoi, a me kona makemake.

NO KA HANA A NA LAWEHALA.

76. E hoohana mau ia na lawehala a pau, i hoohewaia e hana oolea, ma ka Halepaahao Aupuni, no ke Aupuni; aole loa lakou e

kamailio iki, a launa iki paha me kekahi mea e, ke ole ia he Luna o ka Halepaahao. Ma ka po e hoopaaia lakou iloko o na keena liilii, kaawale, a ma ke ao, e hoole loa ia ke kamailio a me ka launa a pau, o kekahi me kekahi.

77. E wae ka Luna Nui i kekahi poe o na lawehala, i makaukau ole mamua o ko lakou komo ana i kekahi oihana maopopo, e hoomakaukau i ka ai, a e hana i na hana e ae e pili ana i ke kuonoono o ka Halepaahao Aupuni. E wae mua oia no ua hana la i na mea e hahao ia iloko, no na wa pokole iki, a e hoopaa okoa ia lakou ma ka po, iloko o na keena liilii.

78. Ina ua makaukau kekahi lawehala i kekahi hana maopopo, a pono hoi ia ia ke hana ia mea, me ka malama pono ia o na Kanawai o ka Halepaahao, alaila, e hoolakolako ia no ia, i na mea e pono ai ia hana, a nana no e hooikaika ma ua hana la.

79. A i ole i ao e ia ka lawehala ma kekahi hana okoa, na ka Luna Nui no e hoohana ia ia ma kekahi hana ku pono ia ia, a ku e ole hoi i na Kanawai o ka Halepaahao.

80. A ae na Kahu, a hiki mai hoi ka wa pono, na ka Luna Nui e hoolimalima me kekahi kanaka ano pono, a makaukau e ao i na lawehala, i ka wa maopopo, ma na hana okoa.

81. E hiki no i ka Luna Nui, ke ae pu na Kahu, e hoolimalima me na mea paahana, no ka hana a na lawehala a pau paha, a o kekahi hapa o lakou paha, e ae ana hoi ka mea hoolimalima, e ao i na lawehala ma kekahi hana okoa maikai; a nolaila e imi oia i Luna ao, e ae pu ana ka Luna Nui me na Kahu, no ia hana, a e hookomo ia no ia, i ka wa pono e hana; iloko o na pa e pili ana i na keena liilii. Aole e oi aku ka wa i oleloia ma kekahi palapala hoolimalima i na makahiki elua.

82. A wanaao mai e hooalaia ka lawehala, a nana no e hooponopono i kona keena moe, alaila e kiia ua keena nei. A pau ka holoi maka, e hoomaka ka lawehala i ka hana, e hooikaika mau ana malaila, mai ka puka ana mai o ka la, a i ka hora hookahi mamua o kona napoo ana, i kela la i keia la, o ka Sabati wale no i koe, a koe no hoi hookahi hora no ka aina kakahiaka a hookahi hoi no ka aina awakea, i kela la, i keia la. E loaa ia lakou ka aina ahiahi mahope o ka pau ana o ko ka la hana.

83. E hoopaaia na lawehala iloko o ko lakou mau keena liilii mamua o ka wa poeleele.

84. E hahaoia ka lawehala e haihai ana i ke Kanawai o ka Halepaahao, oia wale iloko o ke keena liilii, a i ole, e loaa ia ia kekahi hoopai e ae, e like me ka manao o na Kahu; a e loaa ia ia ka berena me ka wai wale no, oiai e noho ana ia malalo iho o ka hoopai, ke ole e kuhikuhi ke Kahuna lapaau, i ka Luna Nui i kekahi mea e, e pono ai ia.

NO KA AAHU, ME KA AI NO NA LAWEHALA.

85. Penei ka aahu like o ka Halepaahao; he lakeke me ka lole wawae ku pono i ke anu me ka wela paha, a ku no hoi i kona ikaika me ka nawaliwali paha. Me na Kahu e hoomaopopo i ka helehelena me ka hoolua o ua mau lole la.

86. E loaa i kela lawehala, i keia lawehala, no kona aahu makahiki, hookahi lakeke manoanoa, a hookahi mea lahilahi no hoi, me ka lole wawae manoanoa hookahi, a me ka mea lahilahi hookahi, a ekolu palule me na kapa moe huluhulu elua. He lole oolea keia a pono hoi, aole nae e maikai loa.

87. Aia e pono i ko ka Luna Nui manao, i ole hoi e eha na lawehala, e hiki ia ia e ae mai ana na Kahu, ma ka palapala, e haawi i wahi papale no ka lawehala, me ka moe, a me ka lole moe. A ia ia no hoi e hooemi paha, a e hoomahuahua paha i ka nui o ko ka makahiki aahu nona; a e haawi hoi ia ia i wahi lole e ae paha, ke maopopo ia ia, he mea ia e pono ai ka lawehala i kona noho malie a hoomau i ka hana maikai.

88. Eia ka haawina ai no ka la hookahi, hookahi paona berena, palaoa paha, kurina paha, a hookahi paona poi paha, kalo paa paha. O ka wai wale no ka mea inu.

89. E loaa no hoi i na lawehala malama pono i na Kanawai o ka Halepaahao, hookahi gila molakeke i kela la, i keia la; a ma na la eha o ka hebedoma, e loaa ia lakou pakahi ka paona io bipi no ka la, a i ole ia, he paona puaa paha; he mea maka i kekahi manawa, a he mea i miko i kekahi manawa, e like me ka manao o ka Luna Nui.

90. E hiki no i ka Luna Nui e haawi i ia, ma ka la hookahi o ka hebedoma, i pani no ka bipi paha, puaa paha, a ma kekahi la no hoi, e haawi no ia i uala maoli paha, a i uala kahiki paha, i pani no ke kalo, e like me kona manao.

91. Pono no ke haawiia i na lawehala e noho maikai loa ana, i wahi paina vinega, a me ka wai, i huiia me ka molakeke, i kela la, i keia la.

92. O ka haawina ai o ka Halepaahao wale no, ke loaa i na lawehala i paa ma kona keena liilii, a o ka berena me ka wai wale no, ka mea e loaa i na mea ku e i ke Kanawai o ka Halepaahao.

93. Aole loa e loaa ke kau wahi baka iki i na lawehala; a o ka mea nana e haawi ia mea, a i ka waina me na mea ona e ae paha ia lakou, e ukuia oia i elua haneri dala no ka hewa hookahi; a ina he Luna, e pau kona noho luna ana.

NO KA HANA ANA I NA WAHINE LAWEHALA.

94. Na ka Luna Nui no e hoomalu i na wahine lawehala; aka,

ina he mea hiki, he mau wahine wale no na Luna malalo iho, e pili pono i ua mau wahine lawehala la.

95. E noho kaawale loa, a ma na keena liilii okoa, na lawehala kane, me na lawehala wahine.

96. E waeia ka poe i hoopaahaoia no kekahi mau makahiki, a i makaukau, me ka ikaika no hoi, e hana no ko na wahine mahele, a e holoi hoi i ka lole o ko na kane mahele. E kiai pono ia ka poe i waeia pela, i ole e hiki ia lakou ke kamailio me hai, no ka lakou mea e hana'i.

97. O ka poe aole i waeia pela, e ulana lakou i na moena, e humuhumu, a e hana i na hana e ku pono i ko ka Luna Nui, me ko na Kahu manao.

98. E pili i na wahine lawehala, na olelo hooponopono ai na na kane lawehala.

99. Na ka Luna Nui, me ka ae o na Kahu, e kuhikuhi i ka aahu no na wahine lawehala.

NO KA POE HELE E NANA WALE I KA HALEPAAHAO.

100. Aole e komo iloko o ka Halepaahao, ke ole ia he mea ano Luna, me ka ae ole o ka Luna Nui. Eia ae na mea ano Luna e komo wale. O ka Moi, a me kona mau Kuhina, na Kiaaina, me na Lunakanawai o ka Ahakoikoi a kaulike, a me ko ka Ahakiekie, ka Hamuku, poe iloko o ka Ahaolelo, Luna Kanikele, a me na Luna Hanohano e ae o na aina e.

101. O keia poe mea ano Luna wale no, e launa, ma ke kamailio, a me ka palapala paha, me na lawehala; aole loa e ae iki ia i kekahi mea hele nana wale, e haawi aku i kekahi lawehala, a e lawe mai loko mai o kona lima, i wahi palapala, a i wahi kauoha paha, aole hoi e imi no lakou i wahi mea iki, o hoopaiia oia ma na haneri dala elua.

102. Aole loa e hele kekahi mea hele e nana wale, e ike i na wahine lawehala ke ole ka Luna Nui me ia.

NO KA HOOKUU AKU I NA LAWEHALA.

103. E hiki no i ka Luna Nui ke haawi wale aku, noloko mai o ka Waihona Halepaahao, i elima dala, i kekahi lawehala e hookuu ia aku, ina ua maopopo ka noho hoolohe me ka maikai o ua lawehala nei. Aole hoi e hookuu ia aku kekahi lawehala me ka nele i ka lole aahu ole.

104. Ina ua maopopo i ka Luna Nui me ke Kahuna pule, ka noho pololei me ka maikai paha o kekahi lawehala, e haawi laua i palapala nana me ia.

105. A hookuuia aku kekahi lawehala, e ninaninau ka Luna Nui me ke Kahuna pule, i kona manao no ia hope aku; a e kokua laua

ia ia e imi i kana mau mea ola, ma na hana pono, a e paipai laua ia ia, e hoomanawanui ma ka noho a hana maikai.

106. Ina e ike ka Luna Nui i kekahi lawe hala i hookuuia aku, e launa pu ana me ka poe palaualelo wale, me ka hewa. Aole hoi e imi ana ma ka hana pono i kana mau mea lako, e hana aku no oia ia ia, me he palaualelo wale la, mamuli o ka ke Kanawai hoopai Karaima.

NO KA HANA ANA I KA WAIWAI O KA LAWEHALA.

107. E hanaia ka waiwai o na lawehala i hoopaahaoia no kona wa ola, me he mea la ua make ia ma ka la ona i hoopaiia'i; a ina he kauoha waiwai kana i hanaia mamua, e hooko ia no ia me he mea la, ua make maoli ia ma ua la la.

108. Aka, mahope o ka hopuia ana, no kekahi karaima i hoohewaia'i ka lawehala, ke oiaio ka hewa, ina no ka wa ola ka hoopai ole paha, aole e paa kekahi hana waiwai, ina he kauoha waiwai hope paha, a ina he mea e paha, ke hoopii kekahi no ka hewa i hanaia ia ia ponoi ma ua karaima la, i ole hoi ua hanaia ia mea no kekahi kumu maikai a like paha, me kekahi mea i hoomaopopo ole i ua hopu ia ana la.

109. A hoohewaia kekahi lawehala e hoopaahaoia no kekahi mau makahiki, aole nae no ke ola okoa, e hiki no i ka Luna Hooko Kauoha ke hoopiiia imua ona, e hoonoho i Kahu nana e malama, a e hooponopono i ka waiwai o ua lawehala la, i ka waiwai paa, a me ka waiwai lewa, oiai oia e noho malalo iho o ka hoopai. A hookuu wale ia aku, a pau pono paha kona wa i hoopaiia'i ka lawehala, e pau ka pono o ko ke Kahu palapala hoolilo. Aka, e paa loa na mea ku i ke Kanawai, i hanaia e ia.

110. Na ke Kahu i hoonohoia pela e hookaa aku i na aie a pau a ka lawehala, mai loko mai o kona waiwai lewa, ke lawa ia: a i ole, mai loko mai o kona waiwai paa, e imi mua ana i palapala ae ia kuai ana, na ka Lunakanawai hooponopono waiwai a ka mea make mai nana no hoi e hooponopono i na palapala waiwai a pau a ua lawehala la, a koi aku, a hoopii hoi, a lawe i na mea a pau i aie ia mai ia ia, a me ka ae o ka Lunakanawai hooponopono waiwai a ka mea make, a hooponopono no hoi ia no na mea i aie ia mai, a e haawi aku ia i palapala hookuu na ka mea aie, a e noho no ia i pani no kana mea e malama, ma na hookolokolo a me na hana Kanawai a pau, ke ole e haawiia keia mau hana ia hai.

111. Me keia Kahu waiwai na pono, na hana a me na pilikia a pau e pili ana i ka hooponopono ana i ka waiwai o na lawehala, e like me na mea e kau ana maluna o ke Kahu o ke keiki opiopio, a o ka hehena paha. E hana no ia i ka waiwai me ka malama pono a hoomaunauna ole, a e haawi i ka mahuahua o ua waiwai la, i mea hanai oluolu a ku pono, no ka ohana a ka la-

wehala, a lawa maikai, ina nae he ohana kana; a ina aole, e lawa ka mahuahua no ia hanai ana, e hiki ia ia ke kuai lilo aku i ka waiwai paa, a e haawi aku i na dala loaa mai no ia mea hookahi no, i loaa mua nae ia ia ka palapala ae a ka Lunakanawai waiwai e ka mea make.

112. Aia manao ka Lunakanawai waiwai a ka mea make, he kumu pono, e hiki ia ia ke hoopaa i ke Kahu waiwai a e hoonoho i panihakahaka nona.

113. E ukuia ke Kahu no kana mau mea i lilo, a e loaa no hoi ia ia ke kau wahi uku no kana mau hana, ku pono i ka manao o ka Lunakanawai waiwai a ka mea make nana e hooponopono ia'i kana mau palapala hoikewaiwai a pau.

114. Na ke Kahu no e malama i ka waiwai a pau i haawiia, a i loaa hoi no kela wahi, keia wahi, i kekahi lawehala, e paa ana ma ka Halepaahao Aupuni, ina no kekahi mau makahiki wale no kona hoopaiia ana, a e malama ia ia, e like me kona waiwai e, a ina no kona wa ola ka hoopaahaoia ana, no kona mau hooilina ua waiwai nei.

Hooholoia ma ka Hale Ahaolelo i keia la 14 o Iune, 1851.

KAMEHAMEMA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO KA HOOKOHU ANA I POE LUNA NANA E KUAI I NA AINA O KE AUPUNI ME NA MAKAAINANA.

No ka mea, ua nele kekahi poe kanaka ma na wahi kuaaina, i ka aina ole no lakou ponoi; A no ka mea hoi, ua hemahema kela poe, aole ike pono lakou i ke ano o ke kuai ana i na aina, a no ko lakou noho ana ma kuaaina, e mau ana paha ko lakou pilikia, a e lilo ana ka aina i na mea e. Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. Na ke Kuhina Kalaiaina, mamuli o ka noi ana mai o na kanaka he kanalima e noho ana ma kekahi Apana, kahi e waiho ana na aina kuai o ke Aupuni, e hookohu aku i Luna nana e kuai aku i ua aina la i na kamaaina o ia Apana, a i na kanaka e ae ke manao lakou e noho loa ma ia Apana, a e hana i ka Mahiai ma ka aina a lakou i kuai ai. E ukuia ua mau Luna nei i ka uku ku pono e like me ka manao o ke Kuhina Kalaiaina ma ke dala i loaa mai ma ke kuai ana i na aina.

PAUKU 2. E hiki no i ka Luna kuai Aina ma kekahi Apana, e

kuai aku i na kanaka maoli i na Aina Aupuni a pau, a ke Kuhina Kalaiaina i haawi aku ia ia e kuai, mai ka eka hookahi a hiki i na eka he kanalima i ke kanaka hookahi, aole e emi mai ke kumukuai malalo o na keneta he kanalima no ka eka hookahi.

PAUKU 3. Aole e kuai ka Luna i kekahi aina me ke kanaka mai kahi e mai, ke ole oia e hai mai i kona manao e hele mai a noho loa maluna o ka aina ana e makemake ai; aole hoi e haawiia ka Palapala Alodio, a hiki i ka wa e noho ai ua kanaka la iloko o ia Apana.

PAUKU 4. E haawi aku na Luna Kuai, na kekahi mea nana e ana pono me ke Kaulahao i ka aina i kuaiia, a he pono ole ke hoouna aku ka Luna i ka palapala ana aina i ke Kuhina Kalaiaina, me ka manao e hoopukaia mai ka Palapala Sila Nui, aia loaa iloko o ka lima o ka Luna ke kumukuai o ka aina, a me ka uku o ka mea nana i ana.

Hooholoia i ka la 16 o Iune, 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

HAAWI ANA I NA LUNAKANAWAI HOOMALU, A ME NA LUNAKANAWAI APANA KA HOOKOLOKOLO ANA O KA LAWE ANA MAI O KA WAIWAI PAKELE HEWA I KA DUTE, A ME NA MEA A PAU, A HANA KUE I NA KANAWAI O NA PALAPALA AE.

No ka mea, ma na Kanawai e noho nei, aole hiki i na Lunakanawai Hoomalu, a me na Lunakanawai Apana ka hookolokolo, a me ka hoopai no ka lawe ana mai o ka waiwai pakele hewa i ka Dute, a me na mea hana kue i na Kanawai o na Palapala Ae o keia Aupuni, a ua waiho loihi loa ka hookolokolo ana; a no ka mea, ua pakele kekahi mau lawehala mamuli o keia waiho loihi ana, i hoopai ole ia; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo, a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. Ka hookolokolo ana o ka lawe ana mai o ka waiwai pakele hewa i ka Dute, o ke kuai ana o ka waiwai me ka loaa ole o ka Palapala Ae, a me ka hookolokolo o na mea a pau hana kue i na Kanawai o na Palapala Ae o keia Aupuni, ua haawiia aku nei i na Lunakanawai Hoomalu, a me na Lunakanawai Apana na lakou e hookolokolo, na lakou e hoopai i na lawehala, ke maopopo ka hewa e like me na olelo o na Kanawai e noho nei, me ka jure ole.

PAUKU 2. Ina hoohalahala kekahi i ka olelo hooholo a ka Lunakanawai, ke hookolokoloia kekahi hala i kakauia ma ka Pauku maluna nei, a hoopii hou aku, alaila e noi aku, a e loaa i ka Lunakanawai ma ka lima o ka mea nana e hoopii na dala o ke koina, a me ka uku hoopai; i ole ia, i palapala hoopaa no ka uku pono ana mai o ke koina a me ka uku hoopai, e kakauia na inoa o kekahi mau kanaka waiwai i elua paha, ma ke ano kokua.

PAUKU 3. Ke lilo nei na Kanawai a me na wahi o na Kanawai a pau i kue i keia Kanawai i mea ole ma keia mea.

PAUKU 4. E lilo keia i kanawai mai ka la o ka hoolaha ana ma ka Elele, a me ka Polunesia nupepa.

Hooholoia ka la 16 o Iune, 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E PAU AI NA HOAILONA PAI MALUNA O KEKAHI MAU PALAPALA AE LIKE, A ME NA PALAPALA E AE, E KOPE IA MA KA BUKE O KE AUPUNI.

No ka mea, he mea kaumaha na Kanawai e noho nei no ka hoailona ana, a me ke kope ana i kekahi mau palapala ma ka buke o ke Aupuni maluna o na kanaka kuaaina; he mea hoi ia, e hiki ole ai ka hana pololei, a he mea e kekee ai ka hana ana, a ina i hooko maoli ia keia Kanawai, ina ua hookahuliia ka hana a ke Aupuni, he nui wale; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU 1. O ka Pauku 1, Haawina 2, Mokuna 1, Apana 1, o "ke Kanawai Hoonohonoho Oihana Kuhina," kahi e olelo ana e hoailonaia na bila kuai waiwai lewa, o kekahi kanaka i kekahi kanaka; a me na Palapala Ae like a pau, i pau ole ka manawa i ka makahiki hookahi, a me ka la hookahi, a me na Palapala Ae like no ka hana hui; a me na Palapala Hoolilo Hope a pau e hanaia ma keia Aupuni; a me na Palapala kena a pau a na Aha hookolokolo o keia Aupuni; a me na Palapala hoike waiwai a pau i olelo ia ma ke Kanawai e hanaia e kekahi kanaka; a me na Palapala hoopii nonoi i ke Kuhina Kalaiaina; a me na Palapala hooponopono waiwai hooilina a pau, a me na Palapala hoolilo Kahu, a me na Palapala hoike waiwai hoolimalima; a me na Palapala kauoha a ka mea make; a me na Palapala hoonui, a me na Palapala hooloihi manawa, e pili ana i na pono o na kanaka o ke'a Aupuni, e pau, a ma keia Kanawai, ua hoopauia keia Kanawai.

PAUKU 2 Aole no e kope ia ma ka Buke o ke Aupuni na palapala a pau i hoailona ole ia, e like me ka Pauku maluna iho; a o na Kanawai, a me na hapa Kanawai, e olelo ana e kope ia ua mau palapala nei, e hooiaio ia a e kope ia, mamua o kona lilo ana i mea oiaio; a mamua hoi o ka hana ana a kekahi Ahahookolokolo ma ia mau palapala, e pau no, a ma keia Kanawai ua hoopauia.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai o ke Aupuni i kona la i hooholo ia ai.

Hooholoia ka la 16 o Iune, 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E PONO AI NA KULA.

No ka mea, he mea pono e lilo i na Makua kekahi olelo no ka hooponopono ana i na Kula kahi e aoia'i ka lakou mau keiki, a no ka mea hoi, he mea keia e nui ai ko lakou manao i na Kula, a e hiki ole i na Kahu Kula e hana e like me ko lakou manao iho; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. He mea pono no ma ke Kanawai, ke halawai na Makuakane, a o na Makuakane hanai paha o na keiki iloko o kela kula keia Kula Aupuni ma keia Pae Aina i ka Monede hope o Dekemaba o kela makahiki keia makahiki, a e koho lakou ma ka balota i elua Lunakula no lakou iho i mau kanaka no ka Moi, na ka nui o lakou e hooholo i ka lakou hana; a o ka laua mau hana a me ko laua mau pono, e like no ia me na Lunakula mamua, a eia ka lakou hana hou. E hooikaika pu me ke Kahukula e hooko i na Kanawai Kula, a o ko laua mau inoa kekahi e kaulia ma ka Palapala Kumu e pono ai, a o ka ae pu kekahi me ke Kahu ka mea e pau ai kona noho Kumu ana, a me ka olelo ae like no kona uku.

PAUKU 2. Na ka Lunakanawai, a o kona mau Hope paha o kela Apana, e noho i Luna no keia koho ana i oleloia maluna, a e hai koke mai i ke Kahukula i na mea i kohoia.

PAUKU 3. Ina i hoopii na kanaka he umi kupono i ke koho o ia Apana imua o ka Lunakanawai Apana, kokoke i kekahi Hale Kula, a ma ka palapala ka hoopii ana no ka hewa o kekahi o ia mau Lunakula, no kona ano kolohe, hana ole, a makaukau ole paha ma kana hana, e hiki no i ua Lunakanawai nei, ke hookolokolo i

kela Luna me ke Koina ole, a ina i maopopo kona hewa, e hoopau i kona noho Lunakula ana, a e kauoha aku oia, e koho hou ia kekahi Luna hou, e like me ke koho mua ana. E hai mua nae oia i na makua i ka wa e kohoia'i.

PAUKU 4. Ina i pau ka noho luna ana o kekahi Lunakula, no ka haalele, no ka make paha, no kekahi kumu e ae paha, e kohoia i luna hou no kona wahi e like me ka Pauku 1, e hai mua nae ka Lunakanawai Apana i ka wa e kohoia'i, elima la mamua o ka wa e hana'i.

PAUKU 5. Ina i like ole ka manao o ke Kahu Kula, a me ia mau Lunakula, a holo ole paha kekahi mea ia lakou, e hiki no i kela aoao keia aoao ke hoopii imua o ke Kuhina Aopalapala, a ma ona la hoi imua o ka Moi iloko o kona Ahakukamalu, a o ka mea holo ia ia, ua paa loa, aole olelo i koe.

Hooholoia i ka la 17 o Iune, 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO KA HANA ANA I ALANUI KAA, MAI KAWAIAHE, A I HAMAKUA, MA KA MOKUPUNI O HAWAII.

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii nei Pae Aina, i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. Na ke Kuhina Kalaiaina me ka hoopanee ole ke hiki ia ia e hana i Alanui Kaa maikai, mai kahakai ma Kawaihae a i Waimea, a malaila aku a hiki i ke Alanui Aupuni e holo ana mai Waipio i Hilo, e hui ia mau Alanui elua ma kahi maloko o ka mile hookahi mai ka Hale pule ma Eleio, Apana o Hamakua, Mokupuni o Hawaii.

PAUKU 2. E like ka moe ana o ua Alanui Kaa nei me ke Alanui Aupuni e noho nei mai kahakai ma Kawaihae a hiki i ka puu poepoe, i kapaia o Puukanikanihia, kokoke i kahi o na Misionari Farani ma Puukapu, a malaila aku maloko o ka ululaau o Puukapu, a me kekahi mau aina e ae, ma ke Alanui o Mahiki paha, ma ke Alanui o Aiku paha, a i ole ia ma ko ke Kuhina Kalaiaina e kauoha mai ai, a hiki aku ma kahi kokoke i ka Hale Pule ma Eleio, e like me ka olelo o ka Pauku mua.

PAUKU 3. Ma kahi e holo ai ia Alanui iloko o ka ululaau he iwakalua kapuai ka laula, a eliia he auwai ma kela aoao keia aoao o ke Alanui, i ekolu kapuai ka hohonu, a i ekolu kapuai hoi ka laula.

PAUKU 4. E haawiia i elua tausaui dala no ka hana ana o ia Alanui, noloko mai o ke dala Aupuni i hookaawaleia no na Alanui a me na Alahaka i keia makahiki.

Hooholoia i ka la 17 o Iune, 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI 'ANA.

HE KANAWAI

HOOLILO I KA HELU ANA I KA POE MARE, A ME NA KEIKI HANAU, A ME KA POE MAKE, MAI KA OIHANA KALAIAINA, A I KA OIHANA AOPALAPALA.

No ka mea, ma ke Kanawai e noho nei, ua hoike papaluaia ka poe mare, a me ka poe hanau, a me ka poe make, i ke Kuhina Kalaiaina, a me ke Kuhina Aopalapala pu kekahi, a nolaila, ua huikau na hana, a ua nui hoi; a no ka mea hoi, ua kupono maoli keia hana i ke Kuhina Aopalapala; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii a me ka poe i kohoia e ko Hawaii Pae Aina, i akoakoaia iloko o ka Ahaolelo e kau Kanawai.

PAUKU 1. Aia kaulia keia Kanawai, o na Kanawai, a me na hapa Kanawai a pau, e olelo ana, e hoikeia na mea mare, a me ka poe hanau, a me ka poe make, i ke Kuhina Kalaiaina, e pau, a ma keia Kanawai ua hoopauia no; a o na palapala hoike no ia mau mea a pau, e haawiia ma keia hope aku, i ke Kuhina Aopalapala.

PAUKU 2. Na na Kiaaina, iloko o kela hapalua, keia hapalua makahiki, e kala aku ma kekahi luna, a ma ke ano e ae paha, ma na Apana a pau o ko lakou mau Mokupuni, i ka hana i haawiia na na Makua o na keiki hanau hou, ma ka Pauku 12, Mokuna 4, Haawina 1, o ke "Kanawai Hoonohonoho Oihana Kuhina," e hoike mai i na Kiaaina, i na keiki hanau; a i hana ole pela na makua, mahope o keia kahea ana, e hoopaiia lakou, e like me ua Pauku nei. Ua pono no nae, ke hai ae ua mau makua nei, i ka hanau ana o na keiki, i na luna ma ko lakou mau Apana, e hoakakaia e na Kiaaina.

PAUKU 3. Na ke Kuhina Aopalapala, ma na Kiaaina, e hoonoho i mau Luna Mare ku pono, ma na Apana a pau o ko lakou mau Mokupuni, e haawi i na palapala mare e like me ke Kanawai; na ua mau Luna mare nei e helu na keiki hanau, a me ka poe make, a e ukuia lakou i hapaha no kela palapala, keia palapala mare, e ka mea noi mai, i haawiia mamuli o ke Kanawai. Aka hoi, ina i hooi aku kekahi Luna mare i ka uku no ka palapala mare, mamua o keia, a lawe paha i ke kipe, e hoookuia oia i

kanalima dala, ke ku ka hewa ia ia ma ka hookolokolo ana imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu, a Apana paha o keia Aupuni.

Pauku 4. Na ke Kuhina Aopalapala, ma na Kiaaina, e haawi i ua mau Luna nei i na pepa pai hakahaka e pono ai; a i ka pau ana o kela makahiki, keia makahiki, e haawi ae ua Luna nei, i ke Kiaaina i kope o na palapala mare a pau, a e malama lakou i kope no lakou; e kopeia no ia mau palapala mare a pau e ke Kiaaina, alaila, e hooili mai no oia, no ke Kuhina Aopalapala.

Pauku 5. E lilo keia i Kanawai no ke Aupuni, i kona la i hoolahaia'i ma ka Polunesia Nupepa.

Hanaia a hooholoia ma ka Hale Ahaolelo ma Honolulu, i ka la 17 o Iune, 1851.

KAMEHAMEHA.

Keoni Ana.

HE KANAWAI

E HOOKUMU A E HOOPONOPONO I HALE LETA MA HONOLULU.

No ka mea, mamuli o ka Apana 15 o ke Kuikahi me Amerika Huipuia, ua hiki ole ke waiho i ka hookumu ana i Hale Leta ma Honolulu; no ka mea hoi, he mea keia e pono ai na kanaka, o ka holo pono ana o na palapala iwaena o Honolulu, a me San Francisco; a no ka mea hoi, aole e hiki na Oihana o ka Hale Leta, ke hanaia me ka uku ole; Nolaila,

E hooholoia e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia e kau Kanawai.

Pauku 1. E hookumuia i Hale Leta ma Honolulu, a i keia manawa, e hoikeia ka Halepaipalapala o ka Nupepa Polunesia, oia no ka Hale Leta.

Pauku 2. E hanaia na Oihana o ka Hale Leta, e kekahi a ke Kuhina Kalaiaina e koho ai, a e uku ai, a e hiki hoi i ke Kuhina Kalaiaina ke hoohemo ia ia e like me kona makemake.

Pauku 3. Penei ka Luna Leta e auhau ai i na mea i laweia mai iloko o keia Aupuni, a i laweia'ku paha, oia hoi, elima keneta no ka palapala hookahi, hookahi ona Apana, a ua emi iho kona kaumaha i ko ka hapalua auneke hookahi, i hooiliia'ku i ka aina e, a e hooiliia mai paha mai ka aina e mai; a he umi keneta no ke ope, he hapalua auneke kona kaumaha, aole nae e hiki i ka auneke okoa, a elima keneta hou aku no kela hapalua auneke, keia hapalua auneke. Elua keneta no kela Nupepa keia Nupepa, no ka palapala hoike i ke kumukuai o na ukana, no ka palapala hoolaha i paiia, a o kekahi palapala i paiia, (aole nae he palapala humuhumuia.)

ua aeia no nae i na Luna Pai Nupepa, e hooili aku, a e hooili mai i ko lakou mau Nupepa, me na Luna Pai Nupepa o na Aina e me ka uku ole, elua keneta a me ka hapalua no kela kalana keia kalana o na palapala humuhumuia.

PAUKU 4. E ukuia na Kapena, na Haku, na malama dala paha o na moku nana e lawe mai i na Leta mai na Aina e mai, i kona haawi ana ia mau mea ma ka Hale Leta; penei, elua keneta no kela Leta keia Leta, hookahi keneta no kela Nupepa keia Nupepa, a palapala humuhumuia paha, a o ka palapala ae loaa o ke Kapena, ka hoike pono no ka Luna Leta no keia loaa.

PAUKU 5. Ina i ku mai kekahi Moku mawaho, a ua ikeia ka eke Leta maluna ona, alaila e kii koke aku ka Luna Leta a lawe mai i ka eke Leta me ka hookaulua ole, a he pono hoi ke hoolimalima oia i Waapa no keia hana, ina he mea ia e pono ai.

PAUKU 6. O na moku a pau i ku mawaho, a he eke leta maluna, aole hoi e hiki ia lakou ke hooili mai i ka Hale Leta iloko o ka hora hookahi, pono lakou ke kau i ka hae ma ke kia mua, a ikeia ka Waapa o ka Hale Leta e holo aku ana e kau ana i ka hae ula, me na hua P. O., iloko ma ke keokeo.

PAUKU 7. Na na Luna mai, e hoohoio i na olelo e hooponopono ai i ka haawi ana mai o na eke Leta noloko mai o na Moku i pili ia i na mai lele.

PAUKU 8. O na Haku, Kapena, a o na Kupakako paha a pau o na Moku pili Aina, e lawe a e haawi lakou i na eke Leta iwaena o na Mokupuni, ma ka Hale Leta, a e pili malaila na Kanawai i auia mai no ka lawe ana a me ka haawi ana o ia mau mea ma ka Hale Dute ma Honolulu.

PAUKU 9. E hookaa e ia ka uku o na Leta, na Nupepa, a me na palapala i humuhumuia, i hooukaia i na Aina e.

PAUKU 10. Ke ae ia aku nei ka Luna Leta e hoopuka i na hoailona pai, i ku pono ka waiwai i ka Auhau ana o na Leta, na palapala humuhumuia a me na Nupepa, e hoouka ai i na Aina e.

PAUKU 11. E kau koke ia keia Kanawai i ka wa e paiia'i maloko o ka Nupepa Polunesia, a me ka Nupepa Elele.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i ka la 18 o Iune, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

HOOPONOPONO I NA MAKUA HANAI A ME NA HANAI.

No ka mea, ma ke Kanawai o keia Aupuni, mai ka wa kahiko loa mai, e hiki no i na Makuahanai ke hooponopono a e kuai aku i ka waiwai paa, a me ka waiwai lewa o ka lakou mau Hanai, e like me ko lakou makemake iho no, 'a no ka mea, he pono e hoemiia a hoomaopopoia na mea i pili i ka Oihana Makuahanai; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. E hiki no i kela Lunakanawai keia Lunakanawai, o ka Ahahookolokolo Koikoi, ke maopopo ia ia he pono a pilikia paha ke waiho aku, ke hookohu i Makuahanai no na Keiki malalo o na makahiki i oleloia ma ke Kanawai, ua oo, a no na mea e ae paha e noho ana ma kela wahi keia wahi o keia Pae Aina, a e noho ana ma ka Aina e paha, ina he waiwai kona ma neia Pae Aina.

PAUKU 2. E hiki no i kela Lunakanawai keia Lunakanawai Kaapuni ke maopopo ia ia he pono, a pilikia ke waiho aku paha, ke hookohu i Makuahanai no na keiki malalo o na makahiki i oleloia ma ke Kanawai, ua oo, a no na mea e ae paha e noho ana ma ka Mokupuni, ana i noho Lunakanawai ai.

PAUKU 3. Ina malalo o ka umikumamaha na makahiki o kekahi, alaila, na ka Lunakanawai e koho a e hookohu i kona Makuahanai, a ina ua oi kona mau makahiki i ka umikumamaha, nana no e koho i Makuahanai nona iho, a ke ae mai ka Lunakanawai, e hookohuia no ia; aka, ina ua hooleia e ka Lunakanawai ka Makuahanai i kohoia e ke keiki, a ina paha e noho ana ke keiki ma ka Aina e, a ina paha mahope o ke kena ana e ka Lunakanawai, aole ia e koho i Makuahanai kupono nona iho, alaila, na ka Lunakanawai e koho, a e hookohu i ka Makuahanai, e like pu me na keiki i oi ole na makahiki mamua o ka umikumamaha.

PAUKU 4. Na kela Makuahanai keia Makuahanai i kohoia a hookohuia e like me ka olelo maluna, e malama i ke kino, a nana no hoi e ae i kana keiki hanai, a e malama no hoi i kona waiwai a pau, a e mau no kona noho Makuahanai ana, a loaa i ke keiki na makahiki he iwakalua; a i kona hoopau ana paha e like me ka ke Kanawai; aka, ina e ola ana ka makuakane o ua keiki la, a ina e ola ana ka makuahine, ke mare hou ole ia, ina ua ku pono oia i ka hooponopono i kana hana iho, alaila, nana no e malama i ke kino a me ka hoonaauao ana o ua keiki la, a ina ua make ka makuakane, nana no ia e malama e like no me ka ka makuakane

PAUKU 5. E haawi mai kela Makuahanai keia Makuahanai, i palapala hoopaa, me ka hope, a me na hope paha, i ka Lunakanawai, a penei e hoopaa ai oia i ua palapala nei.

1. E kakau me ka oiaio ma ka palapala i na waiwai paa a pau, a me na waiwai lewa a pau o ke keiki hanai, me na mea a pau e pili ana ia ia, ana e loaa a e ike maopopo paha, a e haawi mai hoi ia palapala i ka Lunakanawai i ka manawa ana i kauoha aku ai.

2. E hooponopono a e malama i kela mau waiwai a pau e like me ke Kanawai, i loaa ke keiki na pono a pau, i hiki ia ia ke loaa, a e hana me ka oiaio i kana Oihana malaila, a ma ka malama ana, a me ka hoonaauao ana, a me ka hanai ana hoi i ua keiki nei.

3. E hoike mai me ka hoohiki i ka oiaio, i na waiwai e waiho ana meia me ke kumukuai o ka waiwai paa ana i kuai aku, a me kana malama ana, a me kana hooponopono ana ia waiwai, iloko o ka makahiki hookahi mahope iho o kona hookohuia ana, a i na manawa e ae, a ka Lunakanawai e kauoha aku ai.

4. A i ka pau ana o kona noho Makuahanai ana, e hooponopono i kona mau palapala hoike waiwai me ka Lunakanawai, a me ke keiki paha, a me kona mau hope paha, a haawi mai hoi ia ia, a ia lakou paha, i na waiwai a pau nona, e koe ana ma kona lima.

PAUKU 6. E hiki no i kela makuakane keia makuakane ma kana kauoha ma ka palapala ke hookuu i Makuahanai, a i mau Makuahanai paha, no kela keiki keia keiki ana, ke hanai ia ua mau keiki la mamua a mahope aku paha o ia kauoha ana, e mau ka Makuahanai ana a hiki i ko lakou wa e oo ai, a no ka manawa uuku iho paha, a e loaa no i ka Makuahanai i hookohuia pela i na manawa a pau i pili ia Oihana, a e hana no hoi me ka malama ana i ke kino a me ka waiwai o ua keiki la, e like me ka mea i hookohuia e ka Lunakanawai.

PAUKU 7. E haawi no ka Makuahanai i hookohuia ma ke kauoha pela, i ka palapala hoopaa e like no me ka ka Makuahanai i hookohuia e ka Lunakanawai; aka hoi, i na olelo ka mea nana ke kauoha iloko o ka palapala kauoha, no ka Makuahanai, e haawi ole ia ka palapala hoopaa, alaila, aole ia e haawi ke ole no ka ano okoa e ae o ka Makuahanai, a no kekahi mea e ae paha, e manao ai ka Lunakanawai he pono ke haawi.

PAUKU 8. Aole e pili kekahi mea iloko o keia Kanawai, i na Lunakanawai o ka Ahahookolokolo Koikoi, a ma na Ahahookolokolo Kaapuni i hiki ole ia lakou ke hookohu i mea e malama i na pono o kela mea keia mea oo ole, i hookolokoloia ma kona Ahahookolokolo iho, a i komo paha iloko o kekahi mea i hookolokoloia, a e hiki ole ia lakou ke hookohu, a ke ae aku paha, a i kekahi o ka oihana o kekahi mea oo ole, e hoomaka, e hoopii, a e hookolokolo i kela mea keia mea nona.

PAUKU 9. Ina e noi mai na hoahanau, a hoalauna paha, o kekahi mea pupule i kekahi o na Lunakanawai, i oleloia maluna, e hookohu i Makuahanai no ua mea nei, e hai aku no ka Lunakanawai i ua mea la i manaoia he pupule, i kahi a me ka manawa i hookaawaleia no ka hana ana ma ia noi, i umikumamaha la no nae mamua iho o ia manawa ka hai ana aku, a ina ma ka lohe pono ana, ua maopopo i ka Lunakanawai, he pupule io no ua mea nei, a ua kupono ole i ka malama ia ia iho, alaila, e hookohu no ka Lunakanawai i Makuahanai no kona kino, a me kona waiwai, me ka mana i oleloia mahope iho nei.

PAUKU 10. Na kela Makuahanai keia Makuahanai i hookohuia pela, no ka mea pupule, e malama i ke kino a me ka waiwai o ka Hanai, a i kona manawa e hoopau ponoia, e like me ke Kanawai, a e haawi no hoi oia i palapala hoopaa i ka Lunakanawai nana i hookohu, e like pu no ia palapala me ka mea i oleloia maluna, no ka mea malama i ke keiki oo ole, e waihoia no nae ka hoonaauao ana i ka Hanai.

PAUKU 11. Ina e hoomaunauna aua kekahi i kona waiwai ma ka imu rama, piliwaiwai, palaualelo, a me na mea ino e ae paha, a malaila e hoopilikia ana ia ia iho, a i kona ohana paha, e hiki no i kona mau hanauna, a hoalauna paha, ke hoopii i kekahi o na Lunakanawai oleloia maluna, a e hoike i na kumu a pau o ia hoopii ana, a e nonoi aku ia ia e hookohu i Makuahanai nona.

PAUKU 12. Na ka Lunakanawai e hai aku i ua mea nei i manaoia he hoomaunauna, i kahi a me ka manawa e hookaawale ia no ka lohe ana i ua noi la, i umikumamaha la no nae mamua o ia manawa ka hai ana aku; a ina ma ka hookolokolo pono ana, ua maopopo i ka Lunakanawai, ua hoomaunauna io ka mea i hoopiiia e like me na olelo o ka Pauku 11, e hookohu no oia i Makuahanai no kona kino a me kona waiwai me ka mana, a ma na hana i oleloia mahope aku nei.

PAUKU 13. A hoopukaia ke kauoha hai aku a ka Lunakanawai, e hiki no i na mea hoopii ke waiho ma ke Keena o ka Lunakakau Kope, i kope o ua palapala hoopii nei; a me ke Kauoha e hai aku; a ina e hookohuia ka Makuahanai mamuli o ia palapala hoopii, e lilo i mea ole na hoolimalima ana, ke ole no na mea e pilikia, a me na makana, a me na kuai ana a hoolilo ana paha, i ka waiwai paa a me ka waiwai lewa, i manaoia e hoomaunauna ia ana mahope aku o ia waiho ana i ua palapala nei iloko o ke Keena o ka Lunakakau Kope, a mamua ae o ka pau ana o ka malama ana o kekahi.

PAUKU 14. A hookohuia ka Makuahanai no kekahi pupule, a no kekahi mea hoomaunauna paha, na ka Lunakanawai e hookaa-

wale i wahi haawina, no na lilo pono a ka hanai ma ke pale ana aku i ua hoopii ana nei, a na ka Makuahanai e uku.

PAUKU 15. Na kela Makuahanai keia Makuahanai i hookohuia pela, no ka mea hoomaunauna, e malama i ke kino, a me ka waiwai a pau o ka Hanai, a hiki i kona wa e hoopau ai e like me ka ke Kanawai; a e haawi no hoi i na Lunakanawai nana i hookohu, i palapala hoopaa e like no me ka haawiia o ka Makuahanai o ka mea pupule.

PAUKU 16. Na kela Makuahanai keia Makuahanai i hookohuia mamuli o keia Kanawai, e uku pono i na aie pono a pau o kona hanai, noloko mai o kona waiwai lewa, ina ua nui ia; a ina ua uuku ia, noloko ae o ka waiwai paa, ke loaa ia ia ka palapala ae no ia kuai ana, mai ka Lunakanawai mai, e like me ka olelo mahope aku nei, a nana no e hooponopono i na buke helu o ka Hanai, a e koi aku, a e hoopii, a e lawe i na aie i aeia mai, a me ka ae mai o kekahi o na Lunakanawai i oleloia maluna. E hiki no ia ia ke hoemi i ua mau aie la, a e haawi i ka mea aie ka palapala ae olaa ke ukuia mai ka hapa ku pono o ka waiwai o ua mea aie la; a nana no e malama i ka pono o ka Hanai, ma na hookolokolo ana a pau o kela ano keia ano, ke ole i hookohuia e kekahi hoalauna o ka Hanai no ia hana.

PAUKU 17. E hiki no i ka Makuahanai ke ae, aka, a hui ma ka mahele ana i ka waiwai paa o ka Hanai, no ka noi ana mai no ua mahele la, a no kekahi kumu e ae paha, a e hiki no ia ia ke mahele aku i ka hapa ku pono no ka wahine kane make, mai loko mai o ua waiwai nei, a ke hookohu i ka mea koho i ke kumukuai o ka waiwai paa ke puka ma ka palapala kii i ka waiwai, o ka hana a ka palapala kii waiwai no ka Hanai paha.

PAUKU 18. Ina e hanaia kekahi palapala hoike waiwai i oleloia ma keia Kanawai, e kohoia ke kumukuai o ia waiwai a pau, e na mea ku i ka wa ekolu i hookohuia, a i hoohikiia e ka Lunakanawai, a e hooponopono ke Kahu i ka waiwai lewa o ka Hanai e like me ke kauoha a ka Lunakanawai.

PAUKU 19. O ka Makuahanai i hookohuia e kekahi mea ma ke kauoha, a e kekahi o na Lunakanawai i oleloia maluna; ina e lilo ia i pupule, a i mea kupono ole no ia Oihana paha, e hiki no i kekahi o ia mau Lunakanawai mahope o ka hoolaha ana aku ia mea i ua Makuahanai la, a i na mea e ae i kuleana malaila, ke hoopau i kona noho Makuahanai ana, a e hiki no i kela Makuahanai keia Makuahanai ke waiho i kana Oihana iho, ke manao ka Lunakanawai he pono: a aia a hoopauia, a waihoia pela ka Oihana Makuahanai a kekahi mea, a ina paha ua make kekahi Makuahanai, e hiki no i ka Lunakanawai ke hookohu i Makuahanai hou i pani hakahaka nona.

PAUKU 20. O ka mare ana o kekahi kaikamahine oo ole, e noho ana malalo o ka Makuahanai, o ka pau no ia o ka Oihana o ua Makuahanai nei, a o ka Makuahanai o kekahi mea pupule, a hoomaunauna paha, e hoopauia e kekahi o na Lunakanawai i oleloia maluna, ke maopopo ia ia mamuli o ka noi ana mai o ka Hanai, a o ka mea e ae paha; ua pau ka pilikia no ka malama ana a ka Makuahanai.

PAUKU 21. E hiki no i kekahi Ahahookolokolo Hooponopono Waiwai Hooilina ke koi aku i ka Makuahanai, e haawi mai i palapala hoopaa hou, a e hiki no hoi ke hookuu aku na hope o kekahi Makuahanai ma ka palapala hoopaa, ke maopopo i ua Aha nei ka pono.

PAUKU 22. E hiki no ke hoopiiia ka palapala hoopaa a kekahi Makuahanai ma ke kauoha a ka Lunakanawai Hooponopono Waiwai Hooilina, i mea e pono ai ka Hanai, a e pono ai kekahi mea kuleana ma kona waiwai.

PAUKU 23. Aole no e hiki ke hoopii i na hope iloko o kekahi palapala hoopaa, i haawiia e kekahi Makuahanai, ke ole e hoomakaia ia hoopii ana iloko o na makahiki eha paha mahope aku o ka pau ana o ka ka Makuahanai Oihana; aka, ina ua manawa la, i hoopauia'i ka ka Makuahanai Oihana, e noho ana ma ka aina o ka mea kuleana iloko o ia hoopii ana: alaila, e hiki no ia ia ke hoopii iloko o na makahiki eha, mahope aku o kona hiki ana mai iloko o keia Aupuni.

PAUKU 24. Ina e hoopii imua o kekahi o na Lunakanawai i oleloia maluna, kekahi Makuahanai, a Hanai paha, a mea i aie ia paha, a kekahi mea kuleana e ae, ma ka waiwai o ka Hanai a kekahi mea e lilo ana i hooilina mahope aku paha, i kekahi mea i manaoia ua huna, a lawe hewa a hoolilo aku paha i kauwahi o ke dala a o ka waiwai e ae o ka Hanai. E hiki no i ua Lunakanawai la, ke kena a hookolokolo aku ia ia ma ia hoopii ana, e like me ka mea i manaoia ua hewa, a ua lawe kolohe paha i ka waiwai o kekahi mea i make me ke kauoha ole paha.

PAUKU 25. Ina e noho ana ma ka aina e kekahi mea oo ole, a mea e ae paha i ku pono i ka malamaia, e ka Makuahanai, a he waiwai ko ua mea la ma keia Pae Aina, e hiki no i kekahi hoalauna o ua mea la, a i kekahi mea kuleana iloko o ia waiwai paha, ke nonoi aku i kekahi Lunakanawai o ka Ahahookolokolo Koikoi, a mahope aku o ka hoolaha ana aku i na mea kuleana a pau malaila, mamuli o ke kauoha a ka Lunakanawai, a mahope no hoi o ka hookolokolo pono ana, e hiki no i ua Lunakanawai nei ke maopopo ia ia he pono, ke hookohu i Makuahanai no ua mea la e noho ana, ma kahi e.

PAUKU 26. O kela Makuahanai keia Makuahanai i hookohuia mamuli o ka Pauku maluna iho, e loaa like no ia ia na mana, a e hana i na hana a pau no ka waiwai o kana hanai, i loaa iloko o keia Pae Aina, a no ke kino no hoi o ka Hanai, ke holo mai kela e noho maanei, e like me na Makuahanai e ae i hookohuia mamuli o keia Kanawai.

PAUKU 27. E haawi no ka Makuahanai i hookohuia pela i ka Lunakanawai nana i hookohu i ka palapala hoopaa e like no me ka na Makuahanai e ae; aka, o na olelo no ka palapala hoike waiwai, no ka hooponopono ana i na buke helu, e pili wale no i ka waiwai i loaa i keia Pae Aina, a o ka olelo no ka malama ana i ke kino o ka Hanai i pili wale no i kela, ke holo mai ka Hanai e noho maanei.

PAUKU 28. E ukuia kela Makuahanai keia Makuahanai no kona mau lilo pono ma kana Oihana, a e uku ia no hoi oia no kana hana ponoi e like me ka manao o ka Aha nana i hooponopono i kana mau buke helu waiwai he pono.

PAUKU 29. Ina e haawi mai elua Makuahanai hui, a he poe mahuahua ae, i ka palapala hoike waiwai, e hiki no i ka Ahahookolokolo ke ae aku i na palapala nei ke hoohiki kekahi o ua Makuahanai la, no ka pololei o na palapala nei.

PAUKU 30. O ka huaolelo pupule, ua pili ia i na mea hupo, ike ole, a pupule ma na ano e ae a pau, a o ka huaolelo hoomaunauna, ua pili ia i kela mea keia mea, i ku pono i ka malamaia e ka Makuahanai, no ka inu nui i ka rama, pili waiwai paha, palaualelo paha, hana pono ole ano e ae paha, a pela no, e manaoia keia mau huaolelo iloko o na olelo a pau, no na Makuahanai a me na Hanai iloko o keia Kanawai, a iloko o na Kanawai e ae a pau.

PAUKU 31. Ina ua uuku ka waiwai puka mai o kekahi mea i malamaia e ka Makuahanai, he mea opiopio paha, he pupule paha, a he hoomaunauna paha no ke ola o ka Hanai, a o kona ohana paha, e hiki no i ka Makuahanai ke kuai aku i ka waiwai paa no ia mea, ke loaa ia ia ka palapala ae, a ke hana oia e like me na olelo mahope aku nei.

PAUKU 32. Aia a maopopo ma ka hoike ana o kekahi Makuahanai, he mea e pono ai ke kuai aku i kona waiwai paa, a i kahi hapa paha o ia waiwai, a e waiho aku i ke dala i puka mai ma ka uku hoopanee, a ma kekahi kumu paa i puka ka waiwai. E hiki no i ka Makuahanai ke kuai aku, a e hana pela ke loaa ia ia ka palapala ae, a ke hana e like me na olelo mahope aku nei.

PAUKU 33. Ina e kuai ia aku ka waiwai paa no ke ola pono ana o ka hanai, a me kona ohana, e like ma ka Pauku 32, na ka Makuahanai e hoolilo i ke dala i loaa malaila i ua mea la e like me ka pilikia. A ina he koena, e waiho aku ia ma ka uku hoopanee,

a hiki i ka manawa pilikia hou aku, alaila, e hiki no ke hoolilo i ua kumu paa nei no ke ola o ka Hanai, a me kona ohana e like no me ka waiwai lewa o ka Hanai.

Pauku 34. Ina ua kuaiia'ku ka waiwai paa no ka waiho ana aku ma ka uku hoopanee e like me ka ka Pauku 33, na ka Makua-hanai e hooponopono ia waiho ana e like me kona ike he pono, a e like paha me ke kauoha a ka Ahahookolokolo nana i haawi aku ia ia ka palapala ae.

Pauku 35. Ma na kuai ana aku a pau o ka waiwai paa, ma-muli o keia Kanawai, o ke koena i koe i ka manawa i hooponopono hope ia na buke helu a ka Makuahanai, e manaoia ua koena nei he waiwai paa ia no ka Hanai, a e hooliloia, a e maheleia no na mea kuleana iloko o ka waiwai paa, e like no ka mahele ana me ka waiwai paa i kuai ole ia.

Pauku 36. E hiki no i kekahi Lunakanawai o ka Ahahookolo kolo Koikoi, a i kekahi Lunakanawai Kaapuni o ka Mokupuni kahi e waiho ana ka waiwai paa, i manao ia e kuai aku, ke haawi i ka palapala ae i oleloia maluna; aka, ina e noho ana ka Hanai ma kahi aina e, alaila, na kekahi Lunakanawai o ka Ahahookolokolo Koikoi wale no e haawi i palapala ae.

Pauku 37. O ka Makuahanai i makemake e loaa ka palapala ae, i oleloia maluna, e haawi aku oia i palapala noi i ka Ahahookolokolo; a e hoike maloko o ia palapala i na mea maopopo o ka waiwai, a me na mea pilikia, oia hoi na kumu o ua palapala noi la, i maopopo ka pilikia, a me ka pono o ke kuai ana aku, a ina ma ka nooneo pono ana, ke hoohiki mai ka mea nonoi, a ke hoohiki ole paha, ina ua akaka i ka Ahahookolokolo he pilikia, a he mea paha e pono ai ka Hanai ke kuai ana aku ka waiwai paa, a i kahi hapa paha, alaila, e hiki no i ka Ahahookolokolo ke haawi i palapala ae, e hoo-maopopo ana i ke kumu o ia kuai ana, no ke ola pono ana o ka Hanai a me kana ohana paha; a no ka waiho ana aku ma ka uku hoopanee paha i ka mea i puka mai ma ia kuai ana.

Pauku 38. Aole no e haawiia ka palapala ae i oleloia maluna, ke ole i kenaia ma ka hoolaha iloko o ka Nupepa paha, ma ke ano e ae paha, e like me ke kauoha a ka Ahahookolokolo, na hoahanau, a me na mea kuleana e ae, iloko o ia waiwai, e hele mai a e hoike i ke kumu no ka haawi ole ana i ua palapala nei.

Pauku 39. O ka Makuahanai i loaa ka palapala ae, e like me ka olelo maluna mamua o ke kuai ana aku, e haawi oia i ka Lunakanawai nana i hookohu i palapala hoopaa, me ka hope ku pono, a me na hope paha; e hoopaa ana ia ia iho, e kuai aku ia waiwai e like me ka ka Lunakanawai i olelo aku ai ia ia, a e malama a e hoolilo i ka waiwai i puka mai e like me ke Kanawai.

Pauku 40. Mamua o kona hookohu ana i ka manawa no ia kuai

ana, e hoohiki ka Makuahanai, a e kakau inoa i ka palapala hoohiki penei; ma ka hoolilo ana aku ia waiwai i ae ia ia ia e kuai aku, e hana e like me kona ike maopopo loa he pono, i ka hookohu ana i kahi a me ka manawa o ke kuai ana aku, a e hooikaika nui e hoolilo ia waiwai i loaa ka pono loa i ka Hanai, a me na mea kuleana a pae iloko.

PAUKU 41. E hoolaha aku no hoi oia i ka wahi a me ka manawa o ia kuai ana, ma ke kau ana ma na wahi akea, ma ka Mokupuni kahi e waiho ana ua waiwai nei, a ina ma ka Mokupuni Oahu ia waiwai, alaila, e hoolaha ma ka Polunesia, i uuikumamaha la mamua o ka la o ke kuai ana.

PAUKU 42. O ke kope o ia hoolaha ana, i hooiaioia e ka hoohiki ana o ka Makuahanai, a e ka mea paha nana i hoolaha imua o kekahi Lunakanawai Hooponopono Waiwai Hooilina, a i waihoia iloko o ke Keena Oihana, o ua Lunakanawai nei iloko o ka makahiki hookahi, mahope aku o ke kuai ana, e lilo ia i hoike oiaio o ka manawa a me ka wahi o ia kuai ana.

PAUKU 43. Aole no e paa kekahi palapala ae i haawiia mamuli o keia Kanawai, no ka manawa e oi ana aku i ka makahiki hookahi mai ka la o ka hoopuka ana aku.

PAUKU 44. Ina he mea oo ole, a pupule paha, a hoomaunauna paha, e noho ana ma ka aina e, i haawiia i ka Makuahanai ma ia aina e malama, a ua nele i ka Makuahanai ma neia Pae Aina, alaila, e hiki no i kela Makuahanai ma ia aina e, ke waiho i kope i hooiaio ia, o kana palapala hookohu imua o ka Ahahookolokolo Koikoi, a mahope aku, e loaa no ia ia ka palapala ae, mai kekahi Lunakanawai o ia Aha, no ke kuai ana'ku i ka waiwai paa o ka Hanai e waiho ana iloko o keia Pae Aina, e like no me keia Kanawai, no ka Makuahanai i hookohuia maanei, koe wale no na mea i hooleia mahope aku nei.

PAUKU 45. O kela Makuahanai keia Makuahanai no ka aina e, i hookohuia pela, e kuai lilo aku i ka waiwai paa, e hoohiki no ia, a e kakau inoa malalo o ka hoohiki ana me ia i hanaia e na Makuahanai i hookohuia iloko o keia Pae Aina, e kukalaia ka manawa a me ka wahi e kuai lilo ia aku ai, a e like me ke Kanawai no na Makuahanai i hookohuia maanei, a e hoomauia ke kukala ana.

PAUKU 46. O na hana a pau e pono ke hanaia iloko o kekahi Ahahookolokolo o keia Pae Aina, no kela kuai lilo ana o kekahi Makuahanai no ka Aina e, oia like no ke hanaia iloko o ka Ahahookolokolo Koikoi.

PAUKU 47. Mahope o ke kuai lilo ana a ka Makuahanai no ka aina e, o ka huina waiwai i loaa, oia hoi ke koena o ka waiwai i loaa mahope o ka hooponopono ana i na mea a pau e pili ana i ke kahu waiwai. E manaoia oia, he waiwai paa, no ka Hanai, a e

mahele ia ua waiwai la, no ka poe like, a mamuli o ka mahele like, me ia e mahele ia ai, mamuli o na Kanawai o keia Pae Aina, ke kuai lilo ole ia'ku ua waiwai la, a o keia Makuahanai kela Makuahanai, a pau no ka aina e, mamuli o kona kuai lilo ana, a haawi no oia i palapala hoopaa, me ka hope, a me na hope paha i aponoia, e ka Lunakanawai e ae ana i ke kuai lilo aku, a e hoike mai ana mahope i na waiwai loaa iloko o ia kuai ana.

Pauku 48. Ina e hele mai kekahi me ka hookeke i ka hoopii ana i palapala ae, mamuli o kekahi Pauku o keia Kanawai, a ina ua maopopo i ka Ahahookolokolo, i ka Lunakanawai paha, ua pono ole ka hoopii paha, ka hooko ana paha, e hiki no ia lakou ke hooko i na dala poho no ka mea e ko ana.

Pauku 49. Aole e hiki i ka Hanai, a i kekahi hope no ka Hanai, ke hoopii e hookolokolo i loaa hou mai ka Waiwai Hooilina i kuai liloia e kekahi Makuahanai ke hala na makahiki elima mahope o ko ka Makuahanai noho Kahu waiwai ana; aole hoi e hookomoia kekahi aina i kuai liloia pela, ke hala na makahiki elima mahope o ke kuai ana, mamuli o ka hooko ana i ke Kanawai i mea e hoolilo ai i ua kuai ana la i mea ole, he okoa nae na mea e noho ana ma ka aina e, me na mea oo ole, a me na mea hiki ole ke hoopii Kanawai i ka manawa e pono mua ai ka hoopii ana, a ka hookomo ana paha, pono no ia lakou i kekahi manawa, maloko o na makahiki elima mahope o ko lakou pono ole ana, a mahope paha o ko lakou hoi ana mai i keia Pae Aina.

Pauku 50. Ina e hookolokoloia kekahi waiwai i kuai lilo ia e kekahi Makuahanai mamuli o ka olelo a keia Kanawai, a e hookeke ka Hanai, a o kona hope paha, i ka oiaio o ua kuai ana la, aole e lilo kela kuai ana i mea ole, no ka pololei ole o ka hana ana ke maopopo mai.

1. Ua ae pono ia aku ka Makuahanai e kuai e kekahi Lunakanawai e pono ai ia ia keia hana.

2. Ua haawi ka Makuahanai i palapala hoopaa, i apono ia e ka Lunakanawai Koikoi ke noi ia mai he Palapala Hoopaa e ka Ahahookolokolo ka haawi ana mai i ka ae ana.

3. Ua hoohiki oia i ka hoohiki ana i kauia malalo o keia Kanawai.

4. Ua kukala oia i ka manawa a me kahi o ke kuai ana, e like me ka olelo mua maloko nei.

5. Ua kuai lilo ia ua waiwai la ia manawa ma ke kukala maoli, a e paa ana e kekahi nana i kuai ma ka oiaio.

Pauku 51. Ina no ka malama ole a no ka hana kekee paha o ka Makuahanai iloko o kela kuai lilo ana, ua poho kekahi mea kuleana iloko o na waiwai, e hiki no i ka mea poho ke hoopii, e

uku ia mai ka poho mamuli o ka palapala hoopaa, e like me ka mea e pono ai.

PAUKU 52. Ina e hookekeia ka oiaio o kekahi kuai lilo ana a ka Makuahanai mamuli o na olelo o keia Kanawai, e kekahi mea hoopii ku i ke Kuleana o ka Hanai hooilina, a e hoopii ana paha mamuli o ke Kuleana i loaa ole maloko mai o ka ka hooilina, aole no e lilo kela kuai ana i mea ole, ke maopopo mai ua ae pono ia kekahi e kekahi Lunakanawai, nana keia oihana, a ua hana ia no ia, a ua hooko mamuli o ko ke Kanawai pololei, i palapala sila no ka lilo ana o ua aina la.

PAUKU 53. O na kuai a pau, me na hoolilo ana, a me na haawi wale ana, o kekahi aina waiwai, me na apana aina waiwai no kekahi hooilina o keia Pae Aina i hanaia e kekahi Makuahanai o ua hooilina la mamua ae o ke kau ana o keia Kanawai, ua hookoia, a ua hoopaaia he pono i ke Kanawai.

PAUKU 54. E kaulia keia Kanawai, a e lilo i Kanawai no ke Aupuni, i ka la a mahope aku o kona hooholo ana, a e pai koke ia oia ma ia hope iho iloko o ka Nupepa Polunesia, a me ka Elele Hawaii.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i ka la 18 o Iune, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO NA POPOKI A ME NA ILIO.

E HOOHOLOIA e na Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. O na Kanawai a pau o keia Aupuni, e kau ana ka Auhau maluna o na Popoki, e holoiia; a ma keia ua holoiia.

PAUKU 2. E mau no ka Auhau maluna o na Ilio, e like me na Kanawai mamua, a ina kekahi ilio e hana ino, a pepehi paha i kekahi hipa, bipi, kao, puaa, moa, waiwai a ae paha, a kekahi mea, aole ka Haku o ua ilio la; alaila o ka mea nana ka ilio, e uku aku oia i ka mea nana ua waiwai la, e like me kona poino i ua ilio la; a e pono ka mea nana ka ilio, e hoopaa, a i ole ia, e pepehi ia ia; a i ole oia e hana pela, a hoole paha e hana pela, a ina kolohe hou ua ilio la i ke kino, a i ka waiwai paha o kekahi mea, alaila e uku ka mea nana ka ilio e like me ka poino o ua mea la, a e uku hoi i ka hookolokolo ana, a e uku hoi *elima dala*, a i ole oia e hookaa ia mau uku a pau, e hookomoia oia iloko o kahi paahao, a e hoohanaia i ka hana oolea, i na la he kanakolu, a he mea pono no kela mea keia mea, e pepehi i ua ilio la.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i ka la 18 o Iune, 1851.

KAMEHAMEMA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO NA LOIO APANA.

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. E noho no na Loio Apana o keia Aupuni, ma na aina i hoonohoia'i lakou e hana, a e hana no lakou ma ko lakou keena ma kahi hookolokolo no ko lakou Apana.

PAUKU 2. E hana no na Loio Apana ma ko lakou Apana ponoi i ka lakou oihana ma ka aoao o ke Aupuni, i ka Ahahookolokolo Alii, i Ahahookolokolo Koikoi no ke Kanawai, a me ke Kaulike, i na Ahahookolokolo Kaapuni, a i na Aha Hoomalu, a me na Aha Apana, ke noiia lakou e kekahi Ilamuku, a e kekahi Lunakanawai; ma na hihia a pau, o na hihia waiwai a me na hihia hewa, ina no ke Aupuni kekahi aoao o ia hookolokolo ana.

PAUKU 3. E noho kuoo lakou, a e hoopii me ka ikaika ma ko lakou Apana iho, me ke kiai a me ka makaala i ka hopu ana aku i ka poe kolohe a me ka poe pale dute a pau, a me ka poe pale Kanawai kuai. Na lakou no e hoopii mamuli o na olelo hoopaa ma ka holo ana o na kanaka maoli ma na moku kahiki, e hoopii koke nae mahope o ka haki ana o ka olelo hoopaa. A ma keia hope aku hoi, e waihoia ua palapala hoopaa nei iloko o ka lima o ka Loio Apana, ma kahi i kakauia ai iloko o na la he umi mahope o ke kakau ana, a na lakou no iloko o ko lakou Apana iho, e koi aku i na palapala hoopaa e ae a pau, o na palapala aie, a me na palapala hoopaa e ae a pau, ke haawiia mai ia lakou ua mau palapala nei e na Kuhina, a i ole ia, e na Kiaaina, a e na Luna Hoomalu e ae.

PAUKU 4. Ina e hoopilikia kekahi i kekahi alanui, a i kekahi kowa, a i kekahi awa, a i kekahi wapo, a i kekahi alanui, kahi e hele nui ai na kanaka, a ina e hoohihia kekahi i kekahi kahawai Aupuni, a ina e ae aku kekahi maluna o na palena o na aina Aupuni; penei, o ke oki aku paha i na laau i hookapuia, a i ole ia, e lawe wale aku i ka pohaku, a o ka pohaku koa, a o ke one, a o kekahi waiwai e ae o ke Aupuni maluna o ua aina nei; alaila, na na Loio Apana ma ko lakou Apana iho, e hoopii koke no i ua poe kolohe la; e ninau mua nae i na Kiaaina o ko lakou Apana ke noho kokoke mai ia.

PAUKU 5. E kokua wale na Loio Apana iloko o ko lakou mau Apana iho i na manawa a pau, ke koiia e na Kuhina a me na Kiaaina, a me ka Ilamuku, a me na Makai nui, a me na Luna ohi dute, a me na Lunakanawai Apana, a me na Luna e ae a pau o

ke Aupuni, ma na hana a pau e pili ana i ka lakou mau oihana, a e kokua maikai no hoi lakou i ua Luna nei ma na mea a pau e pili ana i ka lakou oihana iho.

PAUKU 6. Na ua poe Loio Apana la ma ko lakou wahi iho e kokua wale i na kanaka maoli ilihune i hoopilikia ia, ke hoopii ae lakou i ua poe Loio Apana nei, i loaa ia lakou ko lakou iho, aole nae e kokua wale ua Loio Apana nei ke koi ole ia e ka Moi, a i ole ia, e kona mau Kuhina, a i ole ia, e na Kiaaina paha.

PAUKU 7. Eia kekahi hana a na Loio Apana iloko o ko lakou Apana e hele, a e ike a e hoopololei i na oihana a lakou i haawiia ia lakou, ke kauohaia lakou e ka Peresidena o ka Ahakoikoi.

PAUKU 8. E hoike aku no kela Loio Apana keia Loio Apana ma ka palapala i ka poakahi mua o Ianuari, mamua ae paha, i kela makahiki keia makahiki, imua o ka Peresidena o ka Ahakoikoi; e hoike maopopo aku i ua palapala nei i ka nui a me ke ano o na hana i paa ia lakou iloko o ka makahiki i hala aku la, iloko o ko lakou mau Apana; Penei, o ka nui o ka poe i hoopiiia iloko o ia makahiki, o ke ano o na Karaima a me na kolohe i hoopiiia, o ka hope o ia hoopii ana a me ke ano o ka hoopai ana i ua poe nei; a e hoike aku no hoi iloko o ua mau palapala hoike nei i ke ano nui o ke kolohe o na kanaka e noho ana ma ko lakou mau Apana. E kokua na Lunakanawai Apana, a me na Luna Aupuni e ae mahope o ua mau Loio Apana nei ma ka hoike ana aku i ke ano o na kolohe a lakou i ike ai, i mea e pololei ai ua mau palapala hoike nei.

PAUKU 9. Aole e hiki i kekahi Loio Apana ke loaa ka uku, i wahi e lilo ai i kokua, a i koo mahope iho o kekahi kanaka, a o kekahi aoao paha, ina ua pili ia hoopii i ka oihana. Aole e hiki ia ia ke lilo i koo, a i kokua paha no kela aoao, a o keia aoao paha o ka hihia waiwai, ina ua kue ua hihia nei i ka lakou oihana.

PAUKU 10. E noho lakou ma ka lakou oihana i elua makahiki, mai ka la e loaa aku ai ka lakou mau palapala hookohu, ke hoopau e ole ia e na Lunakanawai Koikoi.

PAUKU 11. A hala na malama ekolu, alaila, e hooponopono lakou me ke Kuhina Waiwai no na dala a pau i loaa ia lakou iloko o ia mau malama, oia hoi ka uku no ka lakou hana ana, a me na bila koina, a me na uku hoopai, a me na dala e ae i loaa ia lakou ma ka lakou oihana.

PAUKU 12. Na ka Loio Apana, no ka Apana mua e kokua me ka hoike aku i kona manao ma na ninau Kanawai, ke noiia e ka Moi, a e ko kekahi hale o ka poe Ahaolelo, a e ke Kiaaina o Oahu, a e kekahi Kuhina paha.

PAUKU 13. Eia ka uku o na Loio Apana, o ka Apana mua a me ka Apana lua, hookahi tausani elima haneri dala o laua pakahi, no ka makahiki; e ukuia no hoi na Loio Apana o ka Apana ekolu,

a me ka Apana eha, e like me ka uku ku pono i ka manao o na Lunakanawai o ka Aha Koikoi. Eha no ohi ana o lakou i ka makahiki hookahi; noloko mai o ka waihona dala Aupuni keia uku ana, o ka uku pau no ia no ko lakou kokua ana i ke Aupuni.

PAUKU 14. E lilo no keia i Kanawai mai ka la e hoopukaia'i iloko o ka Polunesia.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i ka la 18 o Iune, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOONOA ANA I KA LAAU PAE WALE.

No ka mea, ua nele kekahi mau wahi o keia Aupuni i ka laau ole, e like me ka Mokupuni o Niihau, a ke aho nei no kekahi poe no keia nele; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia e kau Kanawai,

Na laau a pau o kela ano keia ano i pae wale ma kela Mokupuni keia Mokupuni, e lilo i waiwai no ka mea i loaa ai. E pono no ka mea nana e loaa kekahi laau pae wale, ke lawe nana iho, me ka uku ole i ke Aupuni.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i keia la 18 o Iune, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

HOONOHONOHO I LUNAKANAWAI KAAPUNI HOU NO KA MOKUPUNI O HAWAII.

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. I ka wa ku pono, mahope o ka hooholo ana o keia Kanawai, e hoonohoia i Lunakanawai Kaapuni hou, no ka Apana Ahakaapuni, Helu 3, a o ke kolu no ia o na Lunakanawai o ia Apana.

PAUKU 2. E hoonohoia keia Lunakanawai Kaapuni ma ke ano like, a me ka mana, e like me ka na Lunakanawai Kaapuni e ae o ua Apana akolu la, a e like kana oihana a me kana hoopau ia ana.

PAUKU 3. E noho no na Lunakanawai Kaapuni o ka Mokupuni o Hawaii, ma Hilo kekahi, ma Kealakekua kekahi, ma Wai-

mea kekahi, a ma kahi kokoke paha o ia mau wahi, ke ae mai ke Kiaaina o Hawaii.

PAUKU 4. Na ka Moi iloko o ka Ahakukakukamalu, e hooponopono i ka uku makahiki o ua Lunakanawai Kaapuni nei.

PAUKU 5. E lilo keia i Kanawai ma ka la i hoolahaia'i.

Hooholoia i ka la 18 o Iune, M. H 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E KOKUA ANA I KA POE HUI MAHIAI.

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. A hiki i ka wa i loaa i ka Poe Hui Mahiai, na dala elima haneri ma ka haawi ana mai o kela kanaka keia kanaka, i mea e loaa aku ai, ma ka haawi wale paha, a ma ka hana e ae paha, i mea e hooikaika ai i ka Mahiai, a me ka hoomaikai ana i na holoholona maloko o keia Aupuni, a ina e hoakaka mai ka Luna malama dala o ia Poe Hui, i ke Kuhina Kalaiaina, i ka loaa ana ia ia ke dala i oleloia maluna, alaila, e haawiia ia ia i elima haneri dala hou noloko mai o ka Waihona dala o ke Aupuni, i mea e hui ai me ke dala o ua Poe Hui nei; aka, aole i loaa i ua Poe Hui nei na dala e oi aku mamua o na haneri elima maloko o ka makahiki hookahi, noloko mai o ke dala o ke Aupuni.

PAUKU 2. Aole loaa i ua Poe Hui nei na dala i oleloia ma ka Pauku mua noloko mai o ke dala o ke Aupuni, ke ole lakou e haawi mai i ke Kuhina Kalaiaina, i kela makahiki keia makahiki, ma ka malama o Ianuari, i palapala hoakaka i ka nui o ke dala i loaa mai ia lakou ma ka makahiki i hala, a me ka nui o ko lakou dala i lilo aku no ka hooikaika i ka Mahiai, a no kekahi mea e ae paha.

PAUKU 3. E kauia keia Kanawai i ka la e hooholoia ai.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i keia la 18 o Iune, 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E NAAUAO AI NA KEIKI A NA HAOLE, A ME NA MAMO O NA HAOLE MA HONOLULU, A ME NA WAHI E AE MA KEIA AUPUNI.

No ka mea, ke mahuahua mai nei na keiki haole ma Honolulu nei, a me na wahi e ae ma keia Pae Aina, a e lilo auanei keia poe, i poe nui, e pomaikai ai, a e poino ai na kanaka; a no ka mea hoi, aole i hoomakaukau ke Kanawai i na mea e naauao ai lakou ma ka olelo Beritania, a me ka olelo Hawaii, oia hoi na olelo ku pono i ka poe hana ma keia Pae Aina; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. O kela haole keia haole, a o ka poe mea makua haole paha, ua oo ma ke Kanawai, e noho ana a e hana ana paha ma Honolulu, a ua noho hookahi makahiki a keu ma keia Aupuni, e uku no lakou a pau i ke Kuhina Waiwai o ke Alii, i Auhau Kula, i ka Monede mua o Ianuari o kela makahiki, keia makahiki, a mamua mai paha, me keia; ekolu dala, no kela mea, keia mea keiki ole ma ke ano oo ole; a elima dala no kela mea keia mea keiki ma ke ano opiopio ma ke kanawai, a o ke dala i loaa mai ma keia auhau, e haawiia e like me ka olelo malalo nei.

PAUKU 2. Ua kupono no i ke Kanawai ke halawai keia poe a pau i auhauia e like me ka olelo maluna, ma kahi a ke Kuhina Aopalapala i kuhikuhi ai ma Honolulu, i ka Monede hope o Dekemaba, o kela makahiki, keia makahiki, a e koho ma ka balota, i elima o lakou iho i Komite, i kapaia "o ke Komite Kula o Honolulu," a e hana lakou i na hana i haawiia ia lakou mahope iho ma keia Kanawai.

PAUKU 3. O na Luna nana e hooponopono keia koho ana, o ka Lunakanawai Hoomalu, ka Ilamuku, a me ka Luna Dute Nui; a ma na Apana Kula e ae, ekolu Luna a ke Kuhina Aopalapala e hoakaka ai; a e hoike mai keia mau luna i ka hope o ka lakou hana ana, i ke Kuhina Aopalapala, iloko o na la he umi, mahope iho o ka hana ana.

PAUKU 4. Na ua Komite Kula nei o Honolulu e hoomakaukau na Kula e naauao ai na keiki, a ka poe i auhau ia i keia auhau, mai ko lakou makahiki eha a hiki i ko lakou makahiki umikumamaha, e aoia lakou ma na hana a lakou i manao ai he pono, a mamuli hoi o na Kula a lakou e hooholo ai; na ka nui o lakou e hooholo na mea a pau; na lakou no hoi e hooponopono na Kula malalo o lakou, e hana i na Kanawai no lakou iho, aole nae kue i na Kanawai o ke Aupuni, a e kikoo i ke Kuhina Waiwai i ke dala a pau o keia Auhau, i mea e paa ai, a e hoolimàlima ai paha na Halekula, e uku i na Kumu, e kuai i na Buke, a me na lako e ae, a e

uku no kela mea keia mea a lakou i manao ai, he mea e ko ai keia Kanawai, aole nae e hoolimalimaia kekahi Kumu ano kolohe e ua Komite nei, e ao kula.

PAUKU 5. Ina ekolu o ua Komite nei ma kekahi halawai o lakou, e hiki no ia lakou ke hana; a e palapala lakou i na mea a lakou i hana ai i kela wa, i keia wa, a e hiki no i na mea a pau i auhau ia i keia auhau kula ke nana i keia Buke mooolelo, a pela no hoi ka Ahaolelo.

PAUKU 6. E hiki no i ke Komite Kula o Honolulu, ke noonoo i ka pilikia o ka mea hoopii imua o lakou, no kona kaumaha i keia auhau no kona ilihune, a e hiki no i ke Kuhina Waiwai ke hoopakele i ka mea pilikia i ka hapa o keia auhau, a i keia auhau a pau loa paha, mamuli o ka lakou olelo

PAUKU 7. Na ua Komite nei e hoike nui, i kela makahiki, i keia makahiki, i na mea a lakou i hana ai i ke Aupuni o ka Moi, ma o ke Kuhina Aopalapala la hookahi malama mamua o ka halawai ana o ka Ahaolelo.

PAUKU 8. O ke Kuhina Aopalapala o ka Moi, oia kekahi o ua Komite Kula nei, ma kana Oihana.

PAUKU 9. O ke dala i loaa mai a me ke dala lilo aku, o ka auhau i oleloia ma ka Pauku akahi e hoike okoa ia mai e ke Kuhina Waiwai, ma kana palapala hoike makahiki.

PAUKU 10. E kaulia keia Kanawai maluna o na Apana Kula a pau, o keia Aupuni, kahi e maopopo ai i ke Kuhina Aopalapala, na keiki ano haole he iwakaluakumamalima, e noho kokoke ana, e hele i ke Kula hookahi, a o ko lakou mau makahiki, mai ka ha a hiki i ka umikumamaha. E hiki no nae i ke Kuhina Waiwai a me ke Kuhina Aopalapala, ke hoonoho i mau hope no laua ma ia mau Apana, e hana malalo o laua.

PAUKU 11. E hiki no i ka Ahakalaiwaiwai ke noi mai ua Komite nei, a o na Komite paha i oleloia ma keia Kanawai, a ke noi mai ke Kuhina Aopalapala paha, no na Kula kamalii maoli e huli ana i ka olelo Beritania, ke haawi okoa i kau wahi dala, noloko ae o ke koena dala o ke Aupuni, e like me ko lakou manao he pono, i mea e ko io ai keia Kanawai, a e holo ai hoi, ke ao ana i ka olelo Beritania ma keia Pae Aina.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i keia la 18 o Iune, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO KA HELU ANA I NA KANAKA.

No ka mea, aole i hoakakaia ma ke Kanawai ka manawa pono e helu ia ai na kanaka a pau ma keia Pae Aina, aole hoi maopopo ke dala e uku ai i na Luna nana e helu; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina e akoakoa iloko o ka Ahaolelo.

PAUKU 1. E like me ka Pauku 3, Mokuna 6, Apana 4, o "ke Kanawai Hoonohonoho Oihana Kuhina Alii," Na ke Kuhina Aopalapala, e helu i na kanaka a pau loa o keia Pae Aina, i kela kolu keia kolu makahiki, e hoomaka nae i ka makahiki 1853.

PAUKU 2. E like me ka Pauku 4 o ua Mokuna nei, na ka Ahakalaiwaiwai e haawi i kekahi dala okoa no keia hana, aole nae o ke dala i haawiia no na hana e ae. E helu ponoia na kanaka o keia Pae Aina i kela kolu keia kolu makahiki.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai no keia Aupuni i kona la i paiia ai ma ka Polunesia Nupepa.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KE KANAWAI MAMUA NO KA HOOPII IMUA O NA AHAHOOKOLOKOLO A NA LUNAKANAWAI APANA.

No ka mea, ua kaumaha loa na koina no ka hoopii ma na Ahahookolokolo Apana o keia Aupuni, a ua pilikia loa na kanaka; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii, a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia iloko o ka Ahaolelo e kau Kanawai.

PAUKU 1. O kela kanaka keia kanaka i manao ua hewa ka hoopai ana a ka Lunakanawai Apana, ma ka hoopii waiwai paha, a no ka hoopii Karaima paha, e hiki no ia ia ke hoopii e hookolokolo hou imua o ka Lunakanawai Kaapuni ma kona keena, e hai mua nae oia i kona manao hoopii iloko o na la he umi mahope iho o ia hookolokolo ana; a e hoopii no iloko o na la he umi mahope iho o ia hookolokolo ana; a e hookaa hoi oia i ke koina o ia hookolokolo mua ana iloko o na la he iwakalua. Aka hoi, aole no e ae ia ka hookolokolo hou ana, aia a kaa ke koina o ia hookolokolo imua o ka Lunakanawai Apana.

PAUKU 2. O ka mea i manao ua kaumaha oia no ka hoopai ana a ka Lunakanawai Kaapuni, ma ka hoopii waiwai paha, hoopii Karaima paha, e hiki no ia ia ke hoopii e hookolokolo hou imua o ka

Aha Koikoi, a me ka Aha Kaapuni paha o ia Apana e hookolokolo hou, a imua o ke jure, e hai mua nae oia i kona manao hoopii iloko o na la he umi mahope oia hoopai ana, a e hookaa hoi oia i ke koina iloko o na la he kanakolu mahope iho o ka hoopai ana; a e haawi hoi i ka palapala hoopaa ku pono e uku i kanalima dala no ke koina mahope, ke ko ole oia, a hoopai hou ia paha iloko o ia Aha maluia.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai i kona la e hoolahaia ai ma ka Elele; a o na Kanawai, a me na hapa Kanawai paha i kue i keia, ua pau, a ma keia Kanawai ua hoopauia.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i ka la 18 o Iune, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KE KANAWAI I KAKAUIA, "HE KANAWAI NO KA AUHAU HANA MA NA ALANUI, A ME NA HANA AUPUNI E AE."

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa e kau Kanawai.

PAUKU 1. Na na Makaainana ma ka wahi, a i ka manawa e koho ai na Luna Makaainana e noho ma ka Ahaolelo, e koho ma ka balota e like me ke koho ana i Luna Makaainana, i Luna Nana Alanui no ko lakou mau Apana iho no ka makahiki hookahi mai ka la aku o ke koho ana; aka, ina e make kekahi Luna Nana Alanui, a haalele paha kekahi i kana oihana, alaila, e kohoia i Luna Alanui hou e like mamua.

PAUKU 2. Na na Luna Nana Alanui maloko o ko lakou mau Apana iho e hooponopono i ka auhau hana ma na alanui Aupuni, a me na alahaka a pau; aka, aole lakou e hana i alanui hou, aole hoi e pani i kekahi alanui kahiko ke ole lakou e kahea aku i na kanaka auhauia i ka auhau alanui, i elima la mamua o ka halawai ana, e halawai lakou, i akaka ko lakou manao i ka pono a me ka pono ole o ia hana. A e like ka hana ana o na Luna me ka manao o ka nui o kanaka.

PAUKU 3. Na na Luna Nana Alanui e ohi a e haawi hou aku i ka auhau alanui maloko o ko lakou mau Apana ponoi. Aole e lilo kekahi hapa o ka auhau o kekahi Apana no ka hana ana ma kekahi Apana e, me ka ae ole mamua o na kanaka o ia Apana ma ka halawai, e like me ka olelo o ka Pauku aha.

PAUKU 4. E auhauia ka auhau alanui maluna o na kanaka a pau, na kanaka hoi i pili i keia auhau ia lakou, ma na Kanawai

mua, ma ka Apana kahi i loaa ai ke kanaka ma ka la a ka Luna Nana o ia Apana i koho ai he la hana, ke ole e loaa i ke kanaka ka palapala hoike a ka Luna Nana o kekahi Apana e ae, e hoakaka ana, ua kaa ka auhau o ia kanaka no ia makahiki.

PAUKU 5. Aole e pili keia Kanawai i ka poe mai io ke loaa ka hoike pono, aole hoi i na elemakule i hookuuia i ka Auhau hana, aole no hoi i na keiki malalo o na makahiki umikumamaono.

PAUKU 6. E hiki no i na Luna Nana Alanui ma ko lakou mau Apana iho, e hoopii a e ohi ma ka palapala kii waiwai i na auhau alanui a pau i hookaa ole ia; a ma ka Monede mua o Ianuari, a mamua mai paha, i kela makahiki keia makahiki, e hoike aku lakou me ka oiaio i na Kiaaina o ko lakou mau Apana iho, i ka nui o ke dala a lakou i ohi ai, a me ke ano o ko lakou haawi ana aku ia dala.

PAUKU 7. A noho no ua Poe Luna Nana nei malalo o ke kauoha a ke Kuhina Kalaiaina, a e loaa ia lakou ka uku ku pono no loko mai o ka Waihona dala o ke Aupuni, e like me ka manao o ke Kiaaina o ia Mokupuni he pono, me ka ae mai o ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 8. E hiki no i ua Poe Luna Nana nei e hookohu i mau Luna malalo o lakou, maloko o ko lakou mau mokupuni iho, aole e oi aku i na Luna elima, a na ua poe Luna nei e hana e like me na kauoha a na Luna Nana maluna o lakou, a e hookuuia ua poe Luna nei i ka auhau alanui, oia ko lakou uku.

PAUKU 9. Aole e hiki i kekahi Luna Nana Alanui e koi aku i na kanaka e hele i ka hana alanui, ma kahi i elima mile aku mai ko lakou wahi e noho ai, me ka ae ole mai o na kanaka o ia apana iloko o ka halawai i akoakoakoaia, e like me ka olelo o ka Pauku alua.

PAUKU 10. Na na Luna Nana Alanui e kikoo aku i ke Kuhina Waiwai no ke dala a pau a ka Ahaolelo i hookaawale ai no na alanui ma ko lakou mau Apana iho, a na lakou hoi e uku hou aku ia dala, me ka hoike i ke Kuhina Waiwai maloko ae o ke Kiaaina, i ke ano o ko lakou hoolilo ana i ke dala.

PAUKU 11. O ke dala a pau a ka Ahaolelo i hookaawale ai no kekahi alanui mawaena o na wahi elua ma na apana okoa, e kikooia aku, a e hoolilo hou ia'ku ia dala e ke Kuhina Kalaiaina maloko ae o kona Kakauolelo no ka Waihona Hana Hou.

PAUKU 12. E like ka uku pau no ka auhau alanui maluna o ka poe kauwa hoolimalima a me ka poe paahana me ko na kanaka e ae, oia hoi na keneta he kanalima no ka la hookahi.

PAUKU 13. O na Kanawai a me na hapa Kanawai a pau i kue i keia, e hoopauia lakou, a ma keia Kanawai ua pau.

PAUKU 14. E kauia keia Kanawai ma ka la mua o Dekemaba, 1851.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i ka lā 18 o Iune, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

HOOLILO ANA I NA OIHANA HOOKOLOKOLO O NA LUNA AUHAU, I NA AHAHOOKOLOKOLO.

No ka mea, ua nui na mea pilikia loa, a me na hihia, ua waiho aku na na Luna Auhau e hooponopono, aole nae e loaa ia lakou ka mana e hooko i ka lakou hana, aole no e hiki ma na Kanawai e noho nei, i kekahi Lunakanawai e hooko i ko lakou hoopai ana; Nalaila,

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. Ma keia hope aku, o na hihia a pau loa o na Haku aina, na Konohiki, a me na Makaainana, na na Lunaauhau e hookolokolo mamua, e lilo keia hana i na Ahahookolokolo maoli, na lakou e hookolokolo, a e hoopai i na mea hewa, a e hooko i ko lakou hoopai ana e like me na hoopai i na hewa ma na hookolokolo e ae.

PAUKU 2. Ina ku ka hewa i kekahi Luna Aupuni, Luna e ae paha i ka hookaumaha, a me ka hoopilikia aku, alaila e hoopai ia oia e like me ka Mokuna 20, o na Kanawai Hoopai Karaima.

PAUKU 3. Ina manao kekahi o kela aoao keia aoao, ua hoopoinoia oia, e hiki i ka hoopii i na Ahahookolokolo maluna ae, e like me ke Kanawai no na hoopii.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai ma ka la o ka hoolaha ana ma ka Elele a me ka Polunesia.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i keia la 18 o Iune, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E PILI ANA I KE KAKAUOLELO O KA POE LUNA HOONA KALEANA AINA.

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoaia e kau Kanawai; Penei,

Mai ka la aku o ka hooholo ana o keia Kanawai, e hiki no i ke Kakauolelo o ka Poe Luna Hoona kuleana aina, e hoopii a loaa mai, imua o na Lunakanawai Hoomalu, a me na Lunakanawai Apana o keia Aupuni, no na koina i hookaa ole ia ma ka Aha Hoona, no ka hooholo ana paha, a no ke ana ana paha, o kekahi Kuleana imua o na Luna Hoona; a na ua Kakauolelo nei e hoopii me ka ikaika no na Koina a pau i hookaa ole ia.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i ka la 18 o Iune, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E PILI ANA I KA HOOHOLO ANA O NA LUINA KANAKA MAOLI MALUNA O NA MOKU KAHIKI."

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. O ka Pauku 4, o ke Kanawai i kapaia "he Kanawai e pili ana i ka hooholo ana o na Luina kanaka maoli maluna o na moku kahiki," i Hooholoia ma ka la 6 o Augate, M. H. 1850, ua hooloiia, a ke hooloi nei no, e heluheluia; Penei,

Aole uku na Luina kanaka maoli i ke dala i oleloia iloko o ka Pauku 2, aole hoi i kekahi uku e ae i pili i ka lakou hana hoolimalima ana, a me ka hookaa ana, a me ko lakou uku ana imua o kekahi Kanikele, a Luna e ae paha, aole hoi e unuhiia noloko mai o ko lakou uku, na ka Luna maluna o ka moku, na ke Kapena no e uku a pau loa.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i keia la 18 o Iune, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOHOLO ANA I MEA E HOOPONOPONO AI I KE KANAWAI NO NA PALAPALA AE I KE KUKALA AUPUNI, UA HOOHOLOIA I KA MOI I KA AHAKUKA MALU.

1. Ua ae ia i ke Kuhina Kalaiaina, i kona wa i manao ai he pono, e haawi i ka palapala ae no ke kuai kudala ana, no ka makahiki, i kekahi kanaka, a i elua, a i oi aku paha, he mau kanaka ku pono nae, kanaka Hawaii, no kela Mokupuni keia Mokupuni, no ko lakou Mokupuni ponoi no, ka hana ana.

2. O ke kumukuai i ka palapala ae kuai kudala no ka Mokupuni o Oahu, hookahi tausani dala no ia; no ka Mokupuni o Maui, elua haneri a me kanalima dala; a no na Mokupuni e ae, he wahi hapa haneri no na mea i kuaiia e like me ka ke Kuhina Kalaiaina e manao ai he pono, aole nae e oi aku mamua o na hapa haneri elua.

3. Aohe mea ma keia Kanawai no ke kuai kudala Aupuni, e pili a e mea aku i ke kuai kudala o ka Makai Nui, a o na Ilamuku, a o na Makai, a o na kahu holoholona aea, o na Luna Auhau, na mea hooponopono i ka waiwai a ka mea i make, a o na Kahu no na keiki makua ole a me na mea like i kauohaia e kuai kudala i ka waiwai paa a i ka waiwai lewa paha.

4. No ka makahiki hookahi wale no ka ae ana i ke kuai kudala, mai ka la i kakauia ai ka palapala ae.

5. O na Pauku akahi, elua, ekolu a me ka ha o ka Mahele 4, Mokuna 2, Apana 1, o ke Kanawai elua o Kamehameha III., ua kapaia o ua mahele la, "No na mea ku dala Aupuni;" ua hoopau ia; aka, aole e pili keia hoopau ana i ka poe i aeia e kuai kudala e noho nei.

6. E paiia keia mau mea i hooholoia ma ka Polunesia, a e pili no mai ka la mua o Ianuari, 1850, a e lilo i Kanawai mau no keia Aupuni, aia ke hoopaa a ke hoopau paha ka Ahaolelo e hiki mai ana.

Hoopaaia e na Hale Ahaolelo elua i ka la 20 o Iune, 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

NO KE KUKULU ANA I MAU IPUKUKUI NO KE AWA O HONOLULU.

No ka mea, ua hoike mai ka Luna Awa, a me na Pailota o Honolulu, he mea maikai ke kukuluia he mau Ipukukui e alakai ana i na Moku e holo mai ana i ka po; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina me ka ae mai o ke Alii, a me ka Ahakukakukamalu, e kukulu i Hale Ipukukui ma ka puu i kapaia o Leahi, e like ia Hale a me ka nui o na Kukui me ka ka Ahakukakukamalu e ae mai ai; a e hiki no i ua Kuhina la e kukulu i Hale Ipukukui, a i ole ia, e hookuu me ka heleuma i Waapa Ipukukui, e like ke ano me ka ka Ahakukakukamalu e apono ai, kokoke i ka nuku o ke Awa o Honolulu.

PAUKU 2. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ke kikoo aku ma ka Waihona Dala o ke Aupuni no na Dala e paa ai, a e mau ai na Ipukukui i oleloia maluna me ka ae mai o ka Poe Kalaiwaiwai.

PAUKU 3. Na ka Luna Dute ma Honolulu e auhau i na Moku Kahiki a pau, a me na Moku Hawaii a pau i holo mai, mai na aina e mai, a i ku maloko paha, a mawaho paha o ke awa o Honolulu, i na dala ekolu pakahi no ua mau Ipukukui nei.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i keia la 20 o Iune, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KE KANAWAI NO KA HAAWI ANA I NA KULEANA AINA ALODIO I NA MAKAAINANA.

No ka mea, ua nui ka pilikia, a me ka hoopii o kanaka no ko lakou poino, a me ka pono ole o ko lakou noho ana no ka hookapu ana a na Konohiki i na Makaainana o ka aina, aole e loaa na pono i haawiia ma ke Kanawai; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo, a me ka Poeikohoia o ko Hawaii Pae Aina i akoakoaia e kau Kanawai.

PAUKU 1. O ka Pauku 7, Aoao 124, o ke Kanawai no ka haawi ana i na Kuleana Aina Alodio i na Makaainana, ua hoopauia na hua iloko o ia Pauku, "ke pilikia," "E lohe mua nae ke Konohiki me kona ae mai," a me kekahi mau hua malalo iho o ia Pauku, "ke pilikia lakou." Penei ka pono, "I ka alodio ana o kekahi Konohiki i kona aina, a mau aina paha, aole no e nele na kanaka o kona aina ponoi a mau aina paha i ke kii ana i wahie, a i laau hale, a i aho, a i kaula, a i pili, a i lai nona iho, aole nae i mea kuai i mea e waiwai ai oia, e loaa no hoi ia lakou ka pono o ka wai inu, a me ka wai hookahe, a me ke ala hele. A o na punawai a me na wai e kahe ana, a me na ala hele e noa no ia i na kanaka a pau mai o a o, ma na aina Alodio. Aole nae pili keia i na punawai, a me na hawai i hanaia e pono ai lakou iho."

PAUKU 2. E lilo keia Kanawai i kona la i paiia ai ma ka Nupepa Polunesia a me ka Elele Hawaii.

Hooholoia ma ka Ahaolelo i ka la 17 o Iune, M. H. 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

HOOLE, AOLE E KUAI LIILII I KA WAI ONA MA KAU WAHI E AE, MA HONOLULU WALE NO.

No ka mea, ua nui na palapala noi, aole no Honolulu mai, no na wahi e ae mai no, e noi ana i palapala ae kuai liilii i na mea e ona ai; a NO KA MEA HOI, ua nui na kanaka o ia mau wahi no i noi mai ai i ka Ahaolelo, i ae ole ia mau palapala noi la; a NO KA MEA HOI, ua makauia o kupu mai na mea ino he nui wale, ke aeia ua mau palapala noi kuai liilii la ma na wahi e ae, aole ma Honolulu wale no; Nolaila,

E HOOHOLOIA e na Lii a me ka Poeikohoia e na kanaka i akoakoaia e kau Kanawai.

Mahope o ka hoohoio ana o keia Olelo hoohoio, aole e ku i ke Kanawai ke haawi aku i na palapala ae i ke kuai liilii i na wai ona, oia hoi na waina a me na wai e ae e ona ai ma kahi e ae ma keia Aupuni, ma Honolulu wale no.

Hooholoia e na Hale elua o ka Ahaolelo i ka la 20 o Iune, 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA O NAWILIWILI I WAHI E NOHO AI KA LUNAKANAWAI KAAPUNI, O KAUAI, AOLE NOHO MA HANALEI, MA KEIA HOPE AKU.

E HOOHOLOIA e na Lii o ka Ahaolelo a me ka Poeikohoia e na Makaainana o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoaia e kau Kanawai.

E hoopauia ka noho ana o ka Lunakanawai Kaapuni o Kauai ma Hanalei, a ma keia hope aku e noho ua Lunakanawai Kaapuni nei, ma Nawiliwili, ma ka Mokupuni o Kauai.

Hooholoia ma ka Ahaolelo, Iune 18, 1851.

KAMEHAMEHA.

KEONI ANA

PAPA KUHIKUHI

Aoao

Aina Papu o Honolulu, hoopauia, ... 18
Auhau Alanui, hooloiia, ... 64
" Popoki, hoopauia, ... 56
" Ilio e mau ana no, ... 56
" Kula no na Haole, ... 61
Alanui mai Kawaihae, a i Hamakua, ... 43
Ia kapu o ke Aupuni, hoonoaia, ... 17
Ipukukui no ke Awa o Honolulu, ... 68
Halepaahao, ... 24
Helu Kanaka, ka manawa e hanauia'i, ... 63
" i na mare, hanau, me na make, na ke Kuh. Aopalapala, 44
Hoailona Pai, hoopauia ma kekahi mau Palapala, . . . 41
Hoopii imua o na Lunakanawai Apana, ... 63
Kai Lawaia, hoomaluia no na Makaainana, ... 19
Kakau Moku Hawaii, na ka Luna Dute Nui, ... 23
Keaka, Palapala Ae no na, ... 20
Kinai Ahi, ma Honolulu, ... 4
Kuai Aina Aupuni, e hookohuia i mau Luna, ... 39
Kuai malu me ka uku ole i na Dute, ... 23
Kula, ... 42
Kuleana Alodio, hooponoponoia, ... 69
Kukala, Palapala Ae no ke, ... 68
Laau pae wale, hoonoaia, ... 59
Leta, Hale no na, ma Honolulu, ... 45
Lio Hoolimalima ma Honolulu, ... 21
Loio Apana, ... 57
Luina Haole, e hookuuia ma ko lakou Palapala Hoopaa iho no, 3
" Kanaka maoli ma na Moku Kahiki, ... 67
Luna Auhau, hooliloia ka lakou Oihana Hookolokolo i na Ahahookolokolo, ... 66
Lunakanawai Apana, me ka Lunakanawai Hoomalu, hiki no ke Hookolokolo no ke kue i na Kanawai no na Dute me na Palapala Ae, ... 40
" Kaapuni hou no Hawaii, ... 59
" " no Kauai, e noho ma Nawiliwili, . . . 70
Luna Makaainana, hooloii ia ke koho ana, ... 19
Makeke no Honolulu hooliloia, ... 13
Makua Hanai a me na Hanai, hooponoponoia, ... 47
Papa Kahuna Lapaau, hooloiia, ... 10
Poe Hui Mahiai, e kokuaia, ... 60
" Luna Hoona, Kakauolelo no, ... 67
Wai ikaika, e kuai liilii ia ma Honolulu wale no, . . . 70